

BÁBPEDAGÓGIA PEDAGÓGUS-SZAKVIZSGÁRA FELKÉSZÍTŐ SZAKIRÁNYÚ
TOVÁBBKÉPZÉSI SZAK
Eng.sz.:FNYF/957-2/2019

Képzésvezető: Láposi Teréz mesteroktató

Képzési idő: 4 félév

Szakképzettség megnevezése: Szakvizsgázott pedagógus (bábpedagógus szakterületen)

A bekerülés feltétele:

aa, csecsemő- és kisgyermeknevelő, óvodapedagógus, tanító, gyógypedagógia, szociálpedagógia alapképzési szakok valamelyikén szerzett oklevél vagy
ab, tanár szakképzettség

és legalább három év pedagógus munkakörben eltöltött szakmai gyakorlat

A képzés célcsoportja:

2001-től a szakvizsgát adó képzéseinkre elsősorban a keleti régió tanárai, tanítói jelentkeztek. Erre a szakvizsgára azonban az ország teljes nevelési-oktatási intézményeinek pedagógusait várjuk, mivel felsőoktatásban akkreditált képzés ez idáig bábpedagógiából nem indult. A célcsoportok minél szélesebb körű elérése érdekében – az eddigiekhez hasonlóan – személyesen és levélben is felkeressük a régió iskoláit, kollégiumait, pedagógiai szakszolgálatait bemutatva képzési ajánlatainkat.

A szakképzettség megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek értéke: 120 kredit

Elérhetőségeink: Honlap: gygyk.unideb.hu

Tel.:	+36 52 512 900 / 25008 vagy +36 52 560 005
E-mail:	nagyhaju.sandone@ped.unideb.hu
Postacím:	Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar 4220 Hajdúböszörmény, Désány I. u. 1-9

Amennyiben többlet szeretne tudni a szakról, kérjük olvassa el a Képzési és kimeneti követelményt és tekintse át a képzés tantervi hálóját, majd a jelentkezési lapot letöltheti az ismertető végén.

KÉPZÉSI PROGRAM

1. A képzésért felelős kar megnevezése

Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar

2. A szakért felelős oktató: Láposi Teréz mesteroktató

3. Képzési cél:

A hallgatók alapképzésben szerzett ismereteinek kiegészítése a bábpedagógia alapvető eszköztárával, alkalmazási lehetőségeivel, a tárgyalatás játékba transzformálódásának módjaival, a pedagógiai bábjáték, a fejlesztőpedagógia, a művészeti bábcsoportok vezetésének módszertanával, a bábos gondolkodás személyiségfejlesztő hatásával.

4. A képzés formája: levelező

5. A képzés szerkezete:

A képzési idő: 4 félév

A képzési idő kontakt óraszám: 360 óra

Az elmélet és a gyakorlat aránya: elmélet: 31%, gyakorlat: 69%

6. A képzés módszerei: előadás, szeminárium, esetmegbeszélés, tréning, terepgyakorlat, külső szakmai gyakorlat.

7. A képzés tantervi hálója:

BÁBPEDAGÓGIA

pedagógus-szakvizsgára felkészítő szakirányú továbbképzési szak

Kötelező ismeretkörök (I-II. félév)

Tantárgy neve		I. félév	II. félév	
I. Közigazgatási vezetési ismeretek				
PF60AA112	Közigazgatási és államháztartási ismeretek /Intézmény és társadalom/	óra/vizsga kredit	10K 4	
PF60IG213	Európai oktatásügyi integrációs folyamatok /Európa tanulmányok/	óra/vizsga kredit		10K 3
II. Nevelési-oktatási intézmény, mint szervezet és környezete				
PF60TI212	Tanügyigazgatási és jogi ismeretek	óra/vizsga kredit		10K 3
PF60UÚ211	Szervezeti kultúra és szervezetfejlesztés	óra/vizsga kredit		10gyj 3
PF60II113	Intézmény és környezete /Az intézmény információs rendszere/	óra/vizsga kredit	10gyj 3	
PF60IK113	IKT eszközök a pedagógus munkájában	óra/vizsga kredit	10gyj 4	
III. A nevelési-oktatási intézmény hatékonysága				
PF60MI112	Minőségfejlesztés, a hatékonyság mutatói, mérési lehetőségei	óra/vizsga kredit	10K 3	
PF60RÉ113	Mérés a pedagógiában	óra/vizsga kredit	10gyj 3	
PF60ÉÉ211	Intézményértékelés és a tanulói, tanári munka értékelése /A minőségbiztosítás gyakorlati ismeretei/	óra/vizsga kredit		10gyj 3
IV. A pedagógus a nevelési-oktatási intézményben				
PF60MH110	Mentálhigiéné	óra/vizsga kredit	10B 3	
PF60PE213	Pedagógiai folyamattervezés és szervezés /Tervezés és módszerek a pedagógiai folyamatban/	óra/vizsga kredit		10K 4
PF60OÓ211	Szakmai önismeret /Szakmai	óra/vizsga		10 gyj

	kompetenciát fejlesztő tréning/	kredit		3
PF60ÉM110	Pedagógus életpálya-modell a gyakorlatban	óra/vizsga kredit	10B 3	
V. Sajátos pedagógiai-pszichológiai ismereteket igénylők nevelése, oktatása				
PF60GY213	Gyermek-, ifjúság és családvédelem alapjai	óra/vizsga kredit		10K 4
PF60ES113	Esélyegyenlőség, szektorközi együttműködés, fenntartható megoldások /Kisebbségek az oktatásügyben/	óra/vizsga kredit	10K 4	
PF60KÜ213	Különleges bánásmódot, gondozást igénylők azonosítása, speciális ellátása	óra/vizsga kredit		10K 5
PF60DO214	Szakdolgozat konzultáció	óra/vizsga kredit		ai --
Összesen:			80 óra 27 kredit	80óra 28 kredit
Mindösszesen:			160óra 55 kredit	

VÁLASZTHATÓ ISMERETKÖRÖK TANTERVE (III.-IV. FÉLÉV)

Tantárgy neve		III. félév	IV. félév
A BÁBJÁTÉK PEDAGÓGIÁJA (25 kredit)			
I. A játék és bábjáték pedagógiájának, pszichológiájának ismeretköre (3 kredit)			
PF84JP311	A játék pedagógiája és pszichológiája	óra/vizsga kredit	4gyj 1
PF84AB311	Alkalmazott bábjáték és módszertani kérdései	óra/vizsga kredit	6gyj 2
II. A bábjáték műfaji sajátosságainak ismeretköre (7 kredit)			
PF84DS312	Dráma-, színház-, bábtörténet	óra/vizsga kredit	12K 2
PF84MM311	Meseelemzés, mesepedagógia	óra/vizsga kredit	12gyj 2
PF84BS312	A bábjáték műfaji sajátosságai	óra/vizsga kredit	12K 3
III. A színpadra állítás ismeretköre (12 kredit)			
PF84DD312	Dramatizálás és dramaturgiai alpműveletek	óra/vizsga kredit	
			30K 5
PF84SR312	Színrevitel – rendezési alapismeretek	óra/vizsga kredit	
			30K 5
PF84SB411	Színpadi mozgás, bábmozgatósi ismeretek	óra/vizsga kredit	
			8gyj 2
IV. A bábjáték és játékvezetés ismeretköre (3 kredit)			

PF84BM312	A pedagógiai bábjáték módszertana	óra/vizsga kredit	8K 2	
PF84ES411	Befogadáesztétika – Színházi előadás-elemzés	óra/vizsga kredit		4gyj 1
BÁBKÉSZÍTÉS (10 kredit)				
I. A bábjáték vizuális nyelv – tervezési ismeretek ismeretköre (3 kredit)				
PF84VI311	A bábjáték vizuális nyelve – tervezési ismeretek	óra/vizsga kredit	10gyj 3	
II. Kézművesség, bábkészítés ismeretköre (5 kredit)				
PF84DK412	Báb- és díszletkészítés elméleti és gyakorlati ismeretei	óra/vizsga kredit		20K 3
PF84BT411	Bábszínházi tér és sajátosságai	óra/vizsga kredit		6gyj 2
III. Társzművészetek ismeretkör (2 kredit)				
PF84MF311	Műfajok keveredése a bábjátékokban (zene, tánc, film, képző-művészet)	óra/vizsga kredit	8gyj 2	
BÁBTERÁPIA (10 kredit)				
PF84MT411	Művészetterápia alapkérdései	óra/vizsga kredit	4gyj 5	
PF84AL411	Bábyterápia alapismeretei	óra/vizsga kredit	6gyj 5	
BÁBJÁTÉK A DRAMATIKUS NÉPSZOKÁSOKBAN (5 kredit)				
PF84DN411	Bábjáték a dramatikus népszokásokban	óra/vizsga kredit		6gyj 5
DRÁMAJÁTÉK ÉS SZÍNHÁZPEDAGÓGIA (5 kredit)				
I. A dráma- és a színházpedagógia alapismeretei ismeretkör (2 kredit)				
PF84HZ311	A dráma- és a színházpedagógia alapismeretei	óra/vizsga kredit	6gyj 2	
II. A dráma módszertani alapjai ismeretkör (3 kredit)				
PF84MA311	A dráma módszertani alapjai	óra/vizsga kredit	8gyj 3	
PF84SD410	Szakdolgozat			B 10
Összes óra:			96	104
Összes kredit:			32	33
A képzés összes óraszám:			360 óra	
Összes kredit:			120 kredit	

RÖVIDÍTÉSEK:

K = kollokvium

gyj = gyakorlati jegy

8. Tantárgyi programok

KÖTELEZŐ ISMERETKÖR TANTÁRGYI PROGRAMJAI

KÖZIGAZGATÁSI ÉS ÁLLAMHÁZTARTÁSI ISMERETEK (INTÉZMÉNY ÉS TÁRSADALOM)

A hallgatók ismerjék meg a magyar köznevelési rendszer alapvető jellemzőit (fenntartói variációk, területi sajátosságok, demográfiai változások hatásai, intézményi szinterek). Tekintsék át a rendszerváltást követően az oktatáspolitikai változások fő irányait.

Kapjanak kitekintést az EU oktatási-nevelési rendszereire. Legyenek képesek értelmezni a köznevelési intézményt, mint szervezetet, illetve értelmezzék a köznevelési intézményt, mint rendszerelemet.

Tudják áttekinteni a magyar közigazgatás rendszerét, a különböző igazgatási szinteken működő intézmények és szereplők feladatait, szerepét.

Ismerjék az államháztartás működésének alapjait.

- 📖 Alaptörvény (Alkotmány)
- 📖 Az iskolák belső világa. Bölcsész konzorcium. 2006. mek.niif.hu/05400/05468/05468.pdf
- 📖 Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák, különbségek. Okker, Bp. 2000.
- 📖 2011. évi CXCV tv a nemzeti köznevelésről
- 📖 2004. évi CXL. Törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
- 📖 EURYDICE.http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php
- 📖 Halász Gábor: Az oktatási rendszer. Műszaki Könyvkiadó, Bp. 2001.
- 📖 Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitikai, oktatásgazdaság. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 2008.

EURÓPAI OKTATÁSÜGYI INTEGRÁCIÓS FOLYAMATOK (EURÓPA TANULMÁNYOK)

A hallgatók ismerjék meg az Európai Gazdasági közösség megalakulásának előzményeit, célkitűzéseit, fejlődési folyamatát, az Európai Unió jellemzőit. Legyenek tájékozottak Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozásának alapvető kérdéseiben, annak jelentőségében. Legyenek képesek a tárgyhoz kapcsolódó információk gyűjtésére és feldolgozására.

- 📖 Farkas Beáta - Várnay Ernő: Bevezetés az Európai Unió tanulmányozásába, JATE Kiadó, Szeged, 1997.
- 📖 Az európai integráció. Tények és adatok Európa Intitut, Bp. 2000.
- 📖 Európa A-tól - Z-ig. Az Európai integráció kézikönyve Institut für Europäische Politik, 1997.
- 📖 F. Bucher – J. Echkenazi: A 15-ök Európájának kézikönyve. CO-NEX Könyvkiadó Kft. Bp. 1998.
- 📖 Richard Hill: Mi, európaiak. Geomédia Szakkönyvek, Bp. 1999.
- 📖 Roland Vaubel: Az Unió árnyéka ALLPRINT Kiadó 2004. 201-239 old.
- 📖 Tony Judit: Európa a nagy ábránd? XX. Század Intézet 2002 15-53, 53-85 old.

TANÜGYIGAZGATÁSI ÉS JOGI ISMERETEK

A tantárgy célja, hogy a hallgatóknak olyan ismereteket adjunk át, melyek elősegítik a mindennapi munkájuk során felmerült egyszerű jogi kérdések megoldását.

1. Jogszabályok hierarchiája
2. Az Országgyűlés
3. A köztársasági elnök
4. A Kormány
5. Az Alkotmánybíróság
6. A Bíróság
7. Az alapvető jogok biztosa
8. A közoktatást szabályozó jogszabályok, ezek összefüggései, alapelvek
9. A gyermekek jogai és kötelességei a nevelési/oktatási intézményekben
10. A tankötelezettség
11. A szülő jogai és kötelességei
12. A pedagógus jogai és kötelességei
13. A nevelési-oktatási intézmény vezetőjére vonatkozó szabályok, az intézményvezetői megbízás feltételei

14. A közoktatás intézményei (óvoda, általános iskola, szakiskola, gimnázium, szakközépiskola, alapfokú művészetoktatási intézmény, kollégium, többcélú intézmény, pedagógiai szakszolgálat, gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény)
  15. A közoktatási intézmény létrejötte és megszűnése
  16. Az alapító okirat formai és tartalmi követelményei
  17. A közoktatási intézmény működési rendje (SZMSZ, házirend, nevelési/pedagógiai program)
  18. A nevelőtestület, a szakmai munkaközösség, a szülői szervezet
  19. Az iskolaszék, a diákönkormányzat
  20. Az óvodai felvétel, a tanulói jogviszony és a kollégiumi tagsági viszony keletkezése
  21. Az óvodai elhelyezés, a tanulói jogviszony és a kollégiumi tagsági viszony megszűnése
  22. A nevelő és oktató munka pedagógiai szakaszai, követelményrendszere és az állami vizsgák rendszere
  23. A közoktatási intézményekben nyilvántartott és kezelt személyes és különleges adatok
  24. A közoktatási információs rendszer
  25. A közoktatás szervezése és irányítása
  26. A nevelési-oktatási intézmények dokumentumainak nyilvánossága
- 📖 Magyarország Alaptörvénye
- 📖 A nemzeti köznevelésről szóló 2011. CXCV. tv.
- 📖 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 📖 A Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. tv.

SZERVEZETI KULTÚRA ÉS SZERVEZETFEJLESZTÉS

Ismerjék meg a köznevelési intézményeknek, mint szervezeteknek a működését, a fejlesztés különböző stratégiát, a szervezeti értékek összhangjának, valamint légkörének összefüggéseit a teljesítménnyel, hatékonysággal.

- 📖 Barlai Róbert – Csapó Edit: Szervezetfejlesztés és stratégiai vezetés. A módszer. Könyvtári Figyelő, 43. évfolyam, 1997. 2. szám
- 📖 Berlai Róbertné: Legyen (még) jobb! Szervezetfejlesztés. In. Tanári Létkérdések. Tanári kézikönyv. RAABE KLETT 2002/6.
- 📖 Kövér Sándorné dr.: Vezetési és szervezetfejlesztési ismeretek, Hajdúböszörmény 2005.
- 📖 Ormándi János: A vezető lehetőségei a pedagógusok fejlesztésében. Fejlesztő Pedagógia. 2011. 2. sz. 57-62. o.
- 📖 Tornósi Nagy Éva: Rendszer – szervezet, szervezetfejlesztés. BME 2004.

INTÉZMÉNY ÉS KÖRNYEZET (AZ INTÉZMÉNY INFORMÁCIÓS RENDSZERE)

Intézmény és környezete rendszerszemléletű tanulmányozása információáramlásban, kapcsolatokban, természeti és épített környezeti összefüggéseiben.

Ezen belül vizsgáljuk az intézmények információs rendszerét, a partnerekkel való kapcsolattartás, kapcsolatépítés intézményes formáit és együttműködési gyakorlatát. Elemezzük az intézmények kívánatos természeti és épített környezetének jellemzőit.

- 📖 2012 évi törvény a köznevelésről
- 📖 Balázs Éva - Mártonfi György: Az oktatás gazdasági és társadalmi környezete. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet. <http://www.ofi.hu/kiadvanyaink/jelentes-2010/12-tarsgazd>
- 📖 Balázs Sándor: Az információk használata, hasznosítása és haszna. OMIKK, Bp. 1993.
- 📖 Bárdossy Ildikó: A befogadó iskola és környezete. Új Pedagógiai Szemle, 2006. március
- 📖 Benedek Lászlóné: Az óvodavezető információs rendszere. Óvodavezetők kézikönyve III. kötet. OKKER Oktatási Iroda, Bp., 1995.
- 📖 D.Hitt, William: A mestervezető. OMIKK, Bp. 1990.
- 📖 Kende Anna: Együtt vagy külön? A szegregált iskolarendszer és a speciális oktatási szükségletek. Iskolakultúra, 2004. 1. sz. 10.
- 📖 Kovácsné dr. Bakosi Éva: Információáramoltatási technikák. Tantárgyi ismeretek a vezető óvodapedagógusok képzéséhez. Szerk.: Kövér Sándorné dr. Hajdúböszörmény, 1999.
- 📖 Moss, Geoffrey: A vezetői eredményesség ABC-je. Bagolyvár Könyvkiadó, Bp. 1995.
- 📖 Kövér Sándorné dr.: A vezetés előkészítő funkciói. Információs rendszer. OKJ. RAABE Kiadó, Bp. 1998. J. 1.1. 1-10.o.

IKT ESZKÖZÖK A PEDAGÓGUS MUNKÁJÁBAN

A kurzus célja, hogy erősítsük a hallgatók IKT kompetenciáit, különös tekintettel a munkájukhoz kapcsolódó infokommunikációs feladatok ellátásával, illetve a modern elektronikus tanulási környezetek fejlesztésével, használatával kapcsolatban. A kurzus során kiemelt jelentőséggel kezeljük a hatékony prezentációs technikák elsajátítását, a tudásmegosztás web 2.0 eszköztárának tudatos és elmélyült ismeretét. A hallgatók ezen kívül megismerik az elektronikus portfóliók műfaját és lehetőségeit, bevezetést nyernek az elektronikus keretrendszerek (LMS, LCMS) tanároldali használatába, megismerkednek az elektronikus tananyagfejlesztés alapjaival. Szakmájukhoz kapcsolódóan az online segítségnyújtás és képességfejlesztés témaköreibe is betekintést nyernek.

- 📖 Atkinson, Cliff: *Ne vetíts vázlatot! A hatásos prezentáció.*
- 📖 Budapest, SZAK Kiadó, 2008. (ISBN 978-963-9863-03-3)
- 📖 Bártfai Barnabás: *Excel haladóknak*
- 📖 Budapest, BBS-Info Kft., 2012 (ISBN 9789639425774)
- 📖 Holczer József – Somogyi Edit: *Webszerkesztés könnyedén*
- 📖 Budapest, Jedlik Oktatási Stúdió, 2011 (ISBN 9786155012044)
- 📖 *Kulcs a net világhoz* (szerk.: Sziklay Júlia)
- 📖 Budapest, Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, 2013
- 📖 (ISBN 978-963-08-7724-4)
- 📖 Hussey, Tris: *Blogok. Kezdőknek és profiknak.*
- 📖 Budapest, Kiskapu Kft., 2011. (ISBN 978-963-9637-84-9)
- 📖 Tóth Tibor: *Interaktív elektronikus tananyagok fejlesztése*
- 📖 Eger, EKF, 2013
- 📖 elektronikus forrás: <http://mek.oszk.hu/14300/14332/pdf/14332.pdf>

MINŐSÉGFEJLESZTÉS, A HATÉKONYSÁG MUTATÓI, MÉRÉSI LEHETŐSÉGEI

A képzésben résztvevők minőségi szemléletének alakítása, a minőségügyi kompetencia elsajátítása, fejlesztése:

- a minőség értékeiben való elkötelezettség és hit megalapozása,
- minőségügyi ismeretek fejlesztése: minőségfejlesztési alapismeretek elsajátítása, minőségirányítási modellek, technikák, eszközök megismerése.

- 📖 Bevezetés a minőségügybe. Szerkesztette: Dr. Kuczor Zoltán. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1999.
- 📖 Horváth Attila: Minőségbiztosítási technikák az óvodában és iskolában. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1999.
- 📖 Táborfi Anikó: Minőségirányítás az általános iskolában, KGF, Budapest 2005
- 📖 Horváth Zsuzsanna: Az oktatás értékelésének újabb eszközei. In: Új Pedagógiai Szemle, 2004/12.
- 📖 Tóth Tiborné dr. – Tóth Andrea Éva: Értékelés és minőség a közoktatásban. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1999.
- 📖 Bardócz-Tódor András: Szabványos minőségirányítási rendszer az iskolában, Nemzeti TK. Bp, 2001.

MÉRÉS A PEDAGÓGIÁBAN

Ismeretek elmélyítése, kiegészítése, a gyakorlati alkalmazás képességének további fejlesztése a pedagógiai mérés és értékelés területén, mely célkitűzés magában foglalja a záródolgozat metodikai előkészítésének folytatását. A pedagógiai méréshez és értékeléshez a pozitív attitűd megerősítése, kritikus szemlélet kialakítása, önálló véleményformálás elősegítése. A szemléletalakítás során meggyőzés arról, hogy a pedagógiai mérés és értékelés célja a folyamatok javítása, fejlesztése, esetenként kutatás, mely során az alkalmazott módszerek a problémák felismerésének és a változások indukálásának, ezáltal a gyermek megismerésének és a nevelőmunka eredményesség javításának eszközei.

- 📖 Babbie, Earl: A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest, 2000.
- 📖 Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Szerk.: Falus Iván, Keraban Könyvkiadó, Budapest, 1993.
- 📖 Eco, Umberto: Hogyan írjunk szakdolgozatot. Kairosz Kiadó, Budapest, 2005.

- 📖 Gyurgyák János: Szerzők és szerkesztők kézikönyve. 2. átd. kiad. Budapest, Osiris, 2005
- 📖 Kovácsné dr. Bakosi Éva: Méréőszköz az óvodai játék méréséhez: 1) Az óvodapedagógus szerepe a játékban. 2) A játék és tanulás kapcsolata. Kézirat. Internetes információ. OKI, Budapest, 2001.
- 📖 Majoros Pál: A kutatósmódszertan alapjai. Perfekt Kiadó, Budapest, 2006. (<http://eszterhazy.hu/files/kutatasmodszertan.pdf>)
- 📖 Tóth Tiborné dr. – Tóth Andrea Éva: Értékelés és minőség a közoktatásban. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1999.
- 📖 Orosz Sándor: Pedagógiai mérések. A mérés szerepe, feltételei, lehetőségei és módszerei; elemző eljárások. Korona Kiadó, Budapest, 1993.
- 📖 Wimmer Ágnes, Juhász Péter, Jeney Johanna: Hogyan írjunk...? 101 tanács (szak)dolgozatíróknak, Alinea Kiadó, 2009.

INTÉZMÉNYÉRTÉKELÉS ÉS A TANULÓI, TANÁRI MUNKA ÉRTÉKELÉSE (A MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS GYAKORLATI ISMERETEI)

A minőségügyi jártasság és készség megszerzése:

az új szerep- és felelősségi körben, a minőségbiztosítás feladatmegosztásában való aktív, kreatív részvétel, a folyamatos megújulás képességének kialakítása, kulcskompetenciák fejlesztése.

Minőségbiztosítási technikák gyakorlati alkalmazása.

- 📖 Az _____ eredményes _____ iskola jellegzetességei, letölthető http://www.oktatas.hu/kozneveles/projektek/tamop318_minosegfej/projekthirek/tamop318_az_eredmenyes_iskola?itemNo=1
- 📖 Országos Tanfelügyelet, Kézikönyv általános iskolák számára, Oktatási Hivatal, 2013.
- 📖 Talyigás Judit-Mojzes Imre: Minőségbiztosításról iskolaigazgatóknak. Dinasztia Kiadó, Bp. 2000.
- 📖 Horn Dániel–Sinka Edit (2006): A közoktatás minősége és eredményessége. In: Jelentés a magyar közoktatásról. Budapest, Országos Közoktatási Intézet, 341-373 p.
- 📖 Kiss Margit: Mérési módszerek a pedagógiai a értékelésben, Egészségügyi szakképző és továbbképző Intézet, 2005.

MENTÁLHIGIÉNÉ

Olyan mentálhigiénés szemléletmód és egészséges életviteli feladatok tudatosítása, amelyek segítik a pedagógust abban, hogy egyéni és családi életében, munkájában képes legyen a lelki egészségre fókuszálni – a jelenségeket több szempontból értelmezni, - a gyereket és családját egységben kezelni – a primer prevencióban közreműködni.

- 📖 Bagdy Emőke-Telkes József: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 2002.
- 📖 Buda Béla: Az iskolai nevelés- a lélek védelmében. Az iskolai mentálhigiénia alapelvei. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.
- 📖 Hárdi István: A lélek egészségvédelme. Medicina Könyvkiadó Zrt. Bp. 1997.
- 📖 Novák Gábor: A pedagógusok és a mentálhigiéné. Köznevelés. 57. évfolyam 37. szám. 2001. november 23. 10-11. szám
- 📖 Pedagógus és mentálhigiéné. In Kissné dr. Korbuly Katalin szerk.: Válogatott tanulmányok I. Kaligráf 2000 Bt. Hajdúböszörmény, 2003. 129. old.
- 📖 Tomcsányi Teodóra, Grezsa Ferenc, Jelenits István szerk: A mentálhigiéné elmélete, a mentálhigiénés képzés, mentálhigiéné az emberek szolgálatában. Párbeszéd (Dialogus) Alapítvány, Híd Alapítvány, Bp. 1999.

PEDAGÓGIAI FOLYAMATTERVEZÉS ÉS SZERVEZÉS (TERVEZÉS ÉS MÓDSZEREK A PEDAGÓGIAI FOLYAMATBAN)

Az alapképzésben megszerzett ismeretek megújítása, kiegészítése a pedagógiai szaktudomány legújabb elméleti és gyakorlati ismereteinek közvetítésével a pedagógiai tervezés és a pedagógiai folyamatban alkalmazható szervezeti formák, módszerek és technikák területén.

A gyakorlati tapasztalatok elemzésével, értékelésével elemző, önelemző, önértékelő képesség továbbfejlesztése.

- 📖 Bábosik István: A nevelés elmélete és gyakorlata. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1999.

- 📖 Bekéné Zelencz Katalin: A tanulási motiváció kialakulását segítő pedagógus attitűdök. Új Pedagógiai Szemle, 2012. szeptember-október
- 📖 Bíró Gábor: Gondolatok az innovációról. Egy gyermekcentrikus órávezetési stratégia – a Lions Quest módszer. Új Pedagógiai Szemle, 2012. szeptember-október
- 📖 Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Szerkesztette: Falus Iván. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1998.
- 📖 Farkas András: Az inetraktív tábla és a pedagógiai érték. Új Pedagógiai Szemle, 2013. 3-4. sz.
- 📖 Füle Sándor: A helyi pedagógiai programok kidolgozása. Okker Oktatási Iroda, Budapest, 1995.
- 📖 Gordon, Thomas: T.E.T. A tanári hatékonyság fejlesztése. Gondolat, Budapest, 1991.
- 📖 Horváth Attila: Elméletek a nevelésről. OKKER Oktatási Iroda, Budapest, 1996.
- 📖 Kaposi József: A tartalmi szabályozás hazai változásai (2011-2013). Új Pedagógiai Szemle, 2013. 9-10. sz.
- 📖 kerettanterv.ofi.hu
- 📖 Kozákné Szentgyörgyi Ilona: „Új” (?) egész napos nevelés – „rég” szemmel. Új Pedagógiai Szemle, 2012. 11-12.
- 📖 Kovács György – Bakosi Éva: Óvodapedagógia II. Debrecen, 1999.
- 📖 Módszertani segédanyag a Pedagógiai program felülvizsgálatához, módosításához. Összeállította: Tompáné Balogh Mária. Pauz-Westermann Könyvkiadó. Kft. Celldömölk, 2001.
- 📖 Rajnai Judit: Lehet másképp?! – avagy pedagógiai alternatívák a hátrányos helyzetű roma fiatalok nevelésében. Új Pedagógiai Szemle, 2012. 11-12.

SAKMAI ÖNISMERET (SAKMAI KOMPETENCIÁT FEJLESZTŐ TRÉNING)

A pedagógus kompetenciák értelmezése a pedagógus életpálya-modell tükrében. A pedagógushivatást érintő legfontosabb témakörök feldolgozása során a résztvevők problémaérzékenységének és megoldási készségének, valamint önismeretének fejlesztése.

Azon képességek aktivizálása, amelyek elősegítik - a gyermek és a nevelőközösség több szempontú megismerését és fejlődésének biztosítását, a lehetőségek és korlátok figyelembevételével - az erőforrások mozgósítását - az innovatív törekvések megfogalmazását.

- 📖 A kompetenciák értelmezése a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési-kimeneti követelményeiről. 8/2013. (I.30.) EMMI rendelet alapján
- 📖 Arató Mihály: Mindennapi szorongásaink: A jó, a rossz és a gonosz. A félelemtől a főbiáig. Grafit Kiadó, Bp. 1999.
- 📖 Bagdy Emőke (szerk.) A pedagógus hivatás személyisége. KLTE Pszichológiai Intézet, Db. 1996.
- 📖 Bagdy Emőke: Mi a szupervízió, az önismereti munka és a pszichoterápia? Pszichoterápia, 1997. november, 425-431. o.
- 📖 Balázs Sándor szerk.: A pedagógiai kommunikációs képességek fejlesztésének elméleti és gyakorlati problémái. Szöveggyűjtemény, OKKER Kiadó, Bp. 2000.
- 📖 Buda Béla: Empátia, a beleélés lélektana. Ego School, Bp., 1993.

PEDAGÓGUS ÉLETPÁLYA-MODELL A GYAKORLATBAN

A köznevelésre vonatkozó új szabályzás értelmében létrejött pedagógus életpálya-modell egy gyökeresen új helyzetet teremtett az óvodapedagógusok, tanítók, tanárok, és legújabbban a csecsemő-kisgyermeknevelő BA végzettségűek számára is.

A 4+1 fokozatból álló modell lehetőséget biztosít arra, hogy szakmai karrierépítés egy tudatos folyamattá váljon a pedagógusok számára, függetlenül attól, hogy a köznevelési intézményrendszer melyik részén dolgozik.

A gyakornoki szinttől a kutatótanári pozíció eléréséig terjedő széles skálához kapcsolódó feltétel- és követelményrendszernek való megfelelés azonban egy olyan tanulási folyamat, melyben a gyakorló pedagógusok jelentős része segítséget igényel. A kurzus elsősorban ennek kíván eleget tenni.

- 📖 [2011. évi CXCV. törvény - a nemzeti köznevelésről](#)

GYERMEK-, IJFÚSÁG ÉS CSALÁDVÉDELEM ALAPJAI

A hallgatók alapképzésben megszerzett ismereteinek a megújítása: ismerjék meg a gyermek- és ifjúságvédelemben bekövetkezett változásokat, a gyermek- és ifjú korosztályt érintő problémákat, a társadalmi változások gyermeket nevelő családokra gyakorolt hatását. A köznevelési intézmények gyermekvédelmi feladatait, együttműködési kötelezettségeit.

📖 Herczog Mária (2001): Gyermekvédelmi kézikönyv Kjk. Kerszöv, Budapest.

📖 Kerecsi Klára (1996): Gyermek, család, társadalom In Szilvási Léna (szerk) (1996) Gyermek- Család- Társadalom Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Budapest.

📖 Székely Levente (2012): Magyar Ifjúság 2012 Tanulmánykötet. Kutatópont, Budapest

📖 Asbóth-Csepeli-Pataki (2000): A jelzőrendszer működtetése In.Család, gyermek, ifjúság 2000/4. sz.

📖 Dr. Filó Erika-Dr. Katonáné dr. Pehr Erika (2009): Gyermeki jogok, gyermekvédelem, HVG-ORAC Lap és könyvkiadó, Bp.,

ESÉLYEGYENLŐSÉG, SZEKTORKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS, FENNTARTHATÓ MEGOLDÁSOK (KISEBBSÉGEK AZ OKTATÁSÜGYBEN)

A hallgatók bővítsék ismereteiket - a pedagógusképzésben szerzett ismeretekre és a közoktatásban szerzett tapasztalatokra épülően- a nemzetiségek jelenlegi helyzetéről, az oktatási intézmények nemzetiségekhez kapcsolódó feladatairól, az oktatásuk rendszeréről, a pedagógusok szerepéről a cigány gyerekek iskolai sikerességének előmozdítása érdekében.

1. Nemzetiségek Magyarországon. A Magyarországon élő nemzetiségek a 2011. évi Népszámlálás adatainak tükrében. A 2001-es és 2011-es Népszámlálási adatok összehasonlító elemzése.
2. Etnoszociológiai alapfogalmak. A nemzetiségek helye a magyar társadalomban, a hátrányos megkülönböztetés tilalma, az esélyegyenlőség elve.
3. A cigányság története, tradíciói, nevelési szokások a cigányság körében.
4. A nemzetiségi nevelés, oktatás formái, struktúrája.
5. A multikulturális/interkulturális nevelés lehetősége és hatékonysága, a toleranciára nevelés lehetőségei.
6. A nemzetiségi óvodai nevelés, iskolai nevelés-oktatás. A cigányság oktatásának problémái, az integráció és a szegregáció aktuális kérdései.
7. Pedagógiai módszerek és megoldások a cigány gyermekek iskolai sikerességének segítése érdekében. A pedagógusok feladatai, lehetőségei. Az esélyegyenlőség kérdései, megoldási alternatívák

📖 Sisák Gábor (2001) (szerk): Nemzeti és etnikai kisebbségek Magyarországon a 20. század végén. Osiris-MTA Kisebbségkutató Műhely Bp.

📖 17/2013. (III.01) EMMI rendelet A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról elérhető: net.jogtar.hu

📖 Forray R. Katalin-Cs. Czachesz Erzsébet-Lesznyák Mária (2001): Multikulturális társadalom-interkulturális nevelés. In Báthory Zoltán-Falus Iván (2001) (szerk):Tanulmányok a neveléstudomány köréből 111-125. Old.

📖 Pik Katalin (2000): A cigány gyerekek és az óvoda esete I. In Esély 11. 6. sz.

📖 Pik Katalin (2001): A cigány gyerekek és az óvoda esete II. In Esély 12. 1. sz.

📖 Szabó -Tóth Kinga (2007): Adalékok a roma gyerekek óvodáztatásának kérdésköréhez. In Új Pedagógiai Szemle 57. 3-4-sz. 233-241. p.

📖 Reisz Terézia- Andor Mihály (2002) (szerk.): A cigányság társadalomismerete Iskolakultúra, Pécs.

📖 Havas Gábor -Kemény István- Liskó Ilona (2002): Cigány gyerekek az általános iskolában, Oktatókutató Intézet, Új Mandátum Bp.

📖 Babusik Ferenc(2003): Késői kezdés, lemorzsolódás-cigány fiatalok az általános iskolában. www.delphoi.hu/download-pdf/roma-altisk-3.pdf letöltés: 2014. április 5.

📖 Kertesi Gábor-Kézdí Gábor (2008): Az óvodáztatás hatása a tanulói kompetenciákra és az óvodai ellátottság Magyarországon (1986–2005), Zárótanulmány.

📖 econ.core.hu/file/download/okt31/produktum506.doc letöltés dátuma: 2014. április 7.

📖 Feischmidt Margit (szerk.) (2010): Etnicitás- Különbségteremtő társadalom. Gondolat Kiadó, Bp.,

📖 Cserti Csapó Tibor (2012): A cigány népesség a társadalmi-gazdasági térszerkezetben Virágmandula Kft.

- 📖 Pittlik Tímea (2004): Kisebbszociológia, különös tekintettel a roma gyerekek helyzetére In Nahalka István és Torgyik Judit (szerk.): Megközelítések – Roma gyerekek nevelésének egyes kérdései. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2004. 83-93. o.

KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT, GONDOZÁST IGÉNYLŐK AZONOSÍTÁSA, SPECIÁLIS ELLÁTÁSA

A képzésben résztvevők képesek legyenek azonosítani a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, tanulókat. Rendelkezzenek azzal a szemlélettel és kompetenciával, mely révén az átlagtól eltérő fejlődésű, és a speciális szükségletű gyermekek differenciált fejlesztését és individuális nevelését a hagyományos óvodai, iskolai pedagógiai folyamatba ágyazottan meg tudják valósítani.

A tantárgy célja még, hogy kellő kompetenciát szerezzenek a hallgatók a differenciált fejlesztés elvi, módszertani és tartalmi megvalósításában.

- 📖 Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák – különbségek. Okker Kiadó, Bp. 1997.
- 📖 Deliné Dr. Fráter Katalin: A differenciáló pedagógia alapjai, sajátosságai az óvodai nevelésben. DEGYFK, Hajdúböszörmény, 2010.
- 📖 Integráció és inklúzió. (szerk.: M. Tamás Márta) Trefford Kiadó, Budapest, 2006.
- 📖 Martonné Tamás Márta (szerk.): Fejlesztőpedagógia. Eötvös Kiadó. Budapest, 2002.
- 📖 Pinczésné Dr. Palásthy Ildikó: Tanulási zavarok, fejlesztő gyakorlatok Pedellus Debrecen 2008.

VÁLASZTHATÓ ISMERETKÖR TANTÁRGYI PROGRAMJA

A JÁTÉK PEDAGÓGIÁJA ÉS PSZICHOLÓGIÁJA

A játék nevelési célja, a játékpédagógia elméleti kérdései

A játék fogalma és jellemzői

A játék tulajdonságai: 1. Örömszínezet, 2. Játéktudat

A játék örömforrásai: A funkciógyakorlás öröme (*Karl Bühler*), A hatékonyság öröme (*Jean Piaget*), A ritmusosság öröme, Az utánzás öröme, A másnak lenni öröme (*Mérei Ferenc*), A véletlen mozzanatok öröme, A titok feszültsége, A kaland öröme, Az átváltozás öröme, Az illúzió öröme, A humoros elemek, A kicsinyítés vagy felnagyítás eleme

A játék, mint tevékenységforma: Valóság-hű tevékenység, Örömszerző tevékenység, Komoly tevékenység, Korlátlan lehetőségek tevékenysége, Játéktudattal rendelkező tevékenység, Energiatermelő tevékenység, Feszültségoldó tevékenység, Személyiségfejlesztő tevékenység

A játék feltételei

Szubjektív feltételek: A tanító személyisége, A tanító szakmai felkészültsége, A megtervezettség, A játékhangulat megteremtése, A játszani tudás, Az empátia készség, A gyerekszeretet, A jó szervezés, Az igazságosság és következetesség

Objektív feltételek: A játékidő, A játékhely, A játékterek fajtái, A játékterek típusai, A játékeszközök

A játékszerek eredete, A játékeszközök kritériumai

Hagyományos játékszerek

Játékfajták:

A megjelenés időrendje szerint: A funkciójáték, A szerepjáték, Az alkotó (konstrukciós) játék, A szabályjáték

A szervezés alapján: Szabad, spontánul kialakult játékok, Szervezett játékok

A résztvevők száma szerint: Egyéni játékok, Csoportos játékok

Piaget játékelmélete - A játékok rendszerezése

- 📖 Az óvodai nevelés országos alapprogramja
- 📖 B. Méhes Vera (1993): Az óvónő és az óvodai játék. Calibra Kiadó, Budapest.
- 📖 Clauss, G., Hiebsch, H., (1965): Gyermekpszichológia. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- 📖 Cole, M., Cole, S.R., (1997): Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó, Budapest.
- 📖 D.W. Winnicott: Játssz és valóság, Animula Egyesület, Budapest, 1999.
- 📖 Dr. Takács Bernadett (2002): Gyermek-játék-terápia. Okker Kiadó, Budapest.
- 📖 Elkonin, Daniil Borisovic: A gyermeki játék pszichológiája, Gondolat, Budapest, 1983.
- 📖 Elkonyin, D.B. (1983): A gyermeki játék pszichológiája. Gondolat, Budapest.
- 📖 Esztergályos Jenő (2001): Oktatójátékok kisiskolásoknak. Zalai Nyomda Rt. Zalaegerszeg.
- 📖 Gabnai Katalin (1999): A játék nevelő értéke. Corvina Kiadó.

- <http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Jatekpedagogia/index.html>
- Huizinga, Johan: Homo ludens, Universum Kiadó, Szeged, 1990.
- Kollár Katalin-Szabó Éva (2004): Pszichológia pedagógusoknak. Osiris Kiadó, Budapest.
- Kovács György (1992): A játék elmélete és pedagógiája. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kovács György, Bakosi Éva (2005): Játék az óvodában. Didakt Kiadó, Debrecen.
- Kővári Zoltán: Kreativitás és személyiség, Oriold és Társai, Budapest, 2012.
- Martin Schuster: Művésztélektan, Képi kommunikáció – Kreativitás – Esztétika, Ford.: Balázs István, Panem Kiadó, Budapest, 2005.
- Mérei Ferenc (1973): A játék értelme és öröme. Gondolat Könyvkiadó, Budapest.
- Mérei Ferenc-V. Binét Ágnes (1970): Gyermeklélektan. Gondolat Könyvkiadó, Budapest.
- Millar, Susanna (1997): Játékszichológia. Maecenas Kiadó, Budapest.
- Montessori, Maria (2002): A gyermek felfedezése. Cartaphilus Kiadó, Budapest.
- Nagy József (2000): XXI. század és nevelés. OSIRIS Kiadó, Budapest.
- Nanszák Ilona (2002): A játék irányításának általános kérdései. Főiskolai Tankönyvkiadó, Debrecen.
- Németh András (2000): A reformpedagógia múltja és jelene. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- Nóbik Attila (2001): A reformpedagógiai irányzatok kialakulása. Iskolakultúra, 2001/4. 65-71.
- Páli Judit: Játék, tanulás, játékos tanulás: Óvodai nevelés, 1990/6. Katedra Kiadó, Sepsiszentgyörgy.
- Piaget, Jean (1978): A szimbolikus játékok osztályozása és fejlődése. Gondolat, Budapest.
- Piaget, Jean (1987): Szimbólumképzés a gyermekkorban. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Pléh Csaba (1992): Pszichológiatörténet. Gondolat, Budapest.
- Stöckert Károlyné - Zilahy Józsefné (1996): Óvodai nevelés játékkal, mesével. Elmélet és módszertan, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Stöckert Károlyné (1995): Játékszichológia. Szöveggyűjtemény, Eötvös József Kiadó, Budapest.
- Vajda Zsuzsanna: A gyermek pszichológiai fejlődése, Helikon Kiadó, Budapest, 1999.
- Vass Zoltán: A képi kifejezéspszichológia alapkérdései, Szemlélet és módszer, L'Harmattan, Budapest, 2011.
- Vass Zoltán: A rajzvizsgálat pszichodiagnosztikai alapjai, Flaccus Kiadó, Budapest, 2006.
- Vekerdy, T. (s.n.): Az óvoda és az első iskolai évek. Saxum, Budapest.
- www.jatek.hu

ALKALMAZOTT BÁBJÁTÉK ÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI

A bábjáték mint önálló műfaj

A bábjáték mint gyűjtőfogalom:

1. Művészi bábjáték
2. Vásári bábjáték
3. Népi bábjáték és alkalom szerinti csoportosítása
4. Alkalmazott bábjáték fogalma, célja
  - 4.1. Az alkalmazás területei és ezek jellemzői: a reklámok világa, a pedagógia, az orvos-diagnosztika, a pszichoterápia, a beszédterápia, a művészetterápia, a gyógypedagógia, a filmművészet, más művészeti műfaj (opera, balett, kortárs tánc...)
  - 4.2. Az alkalmazott bábjáték halmazán belül a pedagógiai bábjáték helye
  - 4.3. A pedagógiai bábjáték fogalma
  - 4.4. A pedagógiai bábjáték alkalmazásának célja, alkalmazási területei
  - 4.5. A pedagógiai bábjáték helye a nevelési folyamatban
  - 4.6. A vele való fejlesztési területek és ezek módszertana:

Az életkori sajátosságokhoz igazított dráma- és bábjátékos formák, ezek fejlesztési területei: motiváció, verbális és nonverbális kommunikáció, önkifejezés, kapcsolatépítés és kapcsolattartás, idő-, tér- és ritmusérzék, önismeret, önkritika, kritikai szemlélet, együttműködés, felzárkózás, ...

Személyiségfejlesztés

A differenciálás komplex eszköze: mozgás – tér, érintkezés, kordináció, vizualitás – látás és láttatás – esztétika - sűrítés, zene – ritmus – hallás, szöveg – szövegalkotás - szövegértés

Improvizáció jelentősége (egyéni és csoportos)

A kifejező közlés megalapozása bábos játékokkal

Memóriát, koncentrációt fejlesztő, mozgás és figyelemösszpontosító szöveges bábos játékok

A rögtönzést és a másokkal való együttműködést megalapozó és képességfejlesztő bábos játékok:

- utánzó játékokban
- adott szituációban állatok, növények (megszemélyesítésen alapuló) megjelenítésében
- mások tevékenységének, megnyilatkozásainak utánzásában
- szituációs játékokban
- létező és nem létező (mesei, földönkívüli stb.) lények megjelenítésében
- belső képek szöveggel/mozgással való megjelentetésében
- spontán vagy előzőleg rögzített cselekményváz alapján feszültséggel teli helyzetek megjelenítésében (mikro-és kiscsoportos forma)

- 📖 Arany Erzsébet – Láposi Terka - Kaposi László – Liptai Ildikó – Perényi Balázs: Módszertani segédlet a BÁBJÁTEK és a BÁBKÉSZÍTÉS valamint a DRÁMA és SZÍNJÁTEK tárgyak tanításához - <http://www.ofi.hu/alapfoku-muveszetoktatas>
- 📖 A bábjáték lélektana és pedagógiája, Szerk.: Hollós Róbertné, NPI, Budapest, 1982.
- 📖 Báb – Tár I-XIII. Art Limes folyóirat, főszerkesztő: Virág Jenő, Tatabánya, 2003 – 2019.
- 📖 Báb, játék, bábjáték; Szöveggyűjtemény a korszerű pedagógiai bábjáték és a művészi bábjáték köréből, Szerk.: Horváthné Fülep Éva, Debrecen, Didakt., 2003.
- 📖 Bábesztétikai szöveggyűjtemény, I-II. Szerk.: Tarbay Ede, Bábjátékos Oktatás sorozat, Múzsák, NPI, Budapest, 1978.
- 📖 Bábok halhatatlansága. A Színház-történeti Múzeum Gyűjteménye, Magyar Iparműv. 1994. 3.
- 📖 Bacsó Péter: A megértés művészete – A művészet megértése, Magvető, Budapest, 1996.
- 📖 Barkóczi Ilona: Alkotó gondolkodás, alkotó ember, ELTE EÖTVÖS Kiadó, Budapest, 2011.
- 📖 Belitska-Scholtz Hedvig: Vásári és művészi bábjátás Magyarországon 1945-ig, Tihany 1974.
- 📖 Benedek András: Színházi műhelytitkok, Magvető, Budapest, 1985.
- 📖 D.W. Winnicott: Játás és valóság, Animula Egyesület, Budapest, 1999.
- 📖 Domány Mária: A bábjáték varázsa, Zenta: Thurzó Lajos Közművelődési Központ, 2001.
- 📖 Dzsivelegov, A. K.: A commedia dell arte, Gondolat, Budapest, 1962.
- 📖 Ember és báb (Bábszínházak, műhelyek, kísérletek) Szerk: Tömöry Márta, Budapest, Múzsák Kiadó, 1990.
- 📖 Endrei Walter: Társasjátékok és szórakozás a régi Európában, Corvina, Bp. 1986.
- 📖 Gabnai Katalin: Drámajátékok gyermekeknek, fiataloknak, felnőtteknek, Tankönyvkiadó, Budapest, 1987.
- 📖 Giovannini Kornél: Bábjátás, Logos Grafikai Műhely, Tóthfalu, 2001.
- 📖 Gyermeki játékok: Válogatott néprajzi és művészettörténeti tanulmányok, Szerk.: Zelnik József, NPI, Bp., 1983.
- 📖 Hegyi Füstös László – Varga Domonkos: Jó játék a fény az árny, Móra Kiadó, Budapest, 1979.
- 📖 Honti Mária: Színház és látvány I – II., Műhelytitkok, Budapest, 1985.
- 📖 Huizinga, Johan: Homo ludens, Universum Kiadó, Szeged, 1990.
- 📖 Jacques Maquet: Az esztétikai tapasztalat – A vizuális művészetek antropológus szemmel, Szerk.: Bán András és Biczó Gábor, Csokonai Kiadó, 2003.
- 📖 Játék, színjáték, személyiség, Összeállította: Gabnai Katalin, (Szerk.: Ardó Mária), NPI, Budapest, 1981.
- 📖 Jurkowski, Henryk: Bábok, tárgyak és emberek; Színház, 1996. június.
- 📖 Kantor, Tadeusz: Halálszínház; Budapest-Szeged, Prospero Könyvek, 1994.
- 📖 Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor: Rejtjelek I. Szorobán Kiadó, Budapest, 1993.
- 📖 Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor: Rejtjelek II. Kossuth Kiadó, Budapest, 1995.
- 📖 Kazanlár Emil: A bábjáték – Műhelytitkok sorozat, Corvina Kiadó, Bp. 1973.
- 📖 Kleist, Heinrich von: A marionettszínházról; In: Kultusz és áldozat, Budapest, Európa Könyvkiadó, 1981.
- 📖 Kovács Ildikó: A média színháza, In: Színház, 1996. június
- 📖 Kővári Zoltán: Kreativitás és személyiség, Oriold és Társai, Budapest, 2012.
- 📖 Martin Schuster: Művésztléktan, Képi kommunikáció – Kreativitás – Esztétika, Ford.: Balázs István, Panem Kiadó, Budapest, 2005.
- 📖 Obrazcov, Sz.: A bábjátéktól a filmig. Művelt Nép, Budapest, 1949.
- 📖 P. Müller Péter: A maszktól a halálszínházig, Kijarat Kiadó, Budapest, 2010.
- 📖 Polcz Alaine: Bábjáték és pszichológia. NPI, Budapest, 1977.
- 📖 Selmeczi Elek: Világhódító bábok, Corvina, Budapest, 1986.

- 📖 Székely György: Bábuk és árnyak, A bábművészet története, Budapest, 1972.
- 📖 Szentirmai László: Nevelés kézzel – bábbal, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1998.
- 📖 Vekerdy Tamás: A színészi hatás eszközei, Zeami mester művei nyomán. Harmadik kiadás, Ursa Minor, Budapest, 1999.

DRÁMA-, SZÍNHÁZ-, BÁBTÖRTÉNET

Színháztörténet - Szellemi ív:

Kortárs színház: a színházi kifejezés sokfélesége és határai

Profán ikonológia

A polgári színház: Moliere-től Ibsenig

Rituális és szakrális színház: az antikvitás és a középkor színháztékai

Theatrum mundi: az Erzsébet-kori színház és Shakespeare

Az avantgárd színház és leszármazottai

A valóság színháza: a realista ábrázolásmód Gogoltól napjainkig

A zene színháza: az opera, a balett, az operett és a musical

A színháztörténet nagy korszakai

Görög színház: Az ókori görög színház születése a Dionüszosz-kultusból

Ókori Róma: A római színházak szertartásai (gladiátorjátékok)

Középkor és színházi formák: A középkori ember világképe, Térszimbolika, A figurális vagy tipologikus gondolkodás, a középkori allegorézis, A színház születése a liturgiából, A szimultán színpad és típusai, A középkori színház műfajai, Naturalizmus és spiritualizmus a középkori színházban, A középkori vásárok komédiái és e korszak misztérium-színháza, A színész színháza: az olasz commedia dell' arte

A reneszánsz-színház két útja: az ókori színházépület rekonstrukciója és az antiklasszicista út

Shakespeare és a Globe Színház

A barokk színháza: A 17. század szellemi válsága: a világ látszatszersége, mulandósága, az Én kérdéses státusa térben és időben, a barokkvilágkép, a „teatrum mundi”, a világszínház toposza

A francia színjátszás, Molière színháza

Európai színjátszás a XIX. században

A polgári kor színháza: a XVIII. század európai vígjátéka, a vándorszínjátszástól az állandó színházig, az európai romantika drámája és színháza, a polgárság átveszi a színházat, A naturalizmus drámája és színháza, az impresszionista és a szimbolista dráma

A XX. század: Edward Gordon Craig, Max Reinhard, a német expresszionizmus drámája és színháza, Erwin Piscator politikai színháza, Bertolt Brecht epikus színháza

Az orosz színház: Csehov, Vszevolod Mejerhold, Konsztantyin Sztanyiszlavszkij, Tairov

Az avantgárd színháza I.: a századforduló színházi reformja, az olasz futuristák színházi elképzelései, az orosz forradalom színháza, az absztrakt és a mechanikus színház

Az avantgárd színháza II.: Antonin Artaud „kegyetlen színháza”, a Living Theatre és az Off-Off-Broadway –mozgalom, Jerzy Grotowski „szegény színháza”, Eugenio Barba és az Odin Színház, Peter Brook, Ariane Mnouchkine és a Théâtre du Soleil, Tadeusz Kantor „halálszínháza”, Robert Wilson képszínháza

A magyar színház korszakai

1. A kezdetektől 1790-ig

2. Vándorszínészet

3. A romantika színháza

4. A Monarchia utolsó évtizedének színháza

5. A színházi élet helyzete a 21. században

A bábjáték története

Az animációs térjáték mint „világmodell”

A báberedete, keletkezése

A bábozás bölcsője

A perzsa bábjáték

A pálcás bábjáték: a vajang – indonéziai bábjáték

Ozirisz kecses papnőjének bábszínháza – az egyiptomi bábjáték

A görögök bábuja, a Nevropasztész – görög bábjáték

A féltékeny kínai császár – a kínai bábjáték

Dzsoruri hercegnő szerelme – a japán bábjáték
Fehér rózsa nővér bábszínháza – a szász bábjáték
Assisi Szent Ferenc betleheme – a francia bábjáték kezdetei
Pulcinella – Policheinelle – Punch – az európai bábjáték kezdetei
Philemon és Baucis az Esterházy kastélyban – főúri kastélyok bábszínházai - kastélyszínházak
Faust – Paprikajancsi – Kasperle – vásári komédiák és figurái
Kaspárek És Kasperle – cseh és osztrák népi hősök
A lyoni kuruzsló – a francia Guignol
Papa Schmied Bábszínháza – a német bábjáték kezdetei
Hagyomány és újítás – a XIX. század vége és a XX. század eleje
Spejbl és Hurvinek – cseh bábjáték
Vásártér – Múterem – Színház – a XX. század és a magyar bábjáték

Vitéz László Bábszínház

Orbók Loránd (Pozsony, 1884 – Barcelona, 1924)

Blattner Géza (Debrecen, 1893 – Debrecen, 1967)

Büky Béla (Juta, 1899 – Budapest, 1983)

Hincz család (a család élettörténete a 19. század közepétől a 20. század közepéig)

Kemény Henrik – (Budapest, 1925 – Debrecen, 2011)

Divéky József (Farmos, 1887–Sopron, 1951)

Szokolay Béla (Belényes, 1891 - 1959)

Rév István Árpád ((Budapest, 1898 – Budapest, 1977)

A magyar népi bábjátszás és történetisége különös tekintettel a betlehemezés és kutatástörténete, nagypénteki passiójáték, farsangi alakoskodások, bábok a keréken, szalmabábok

- 📖 Bábtörténeti kalandozások, Szerk.: Tarbay Ede, Bábjátékos oktatás, Múzsák, 1995.
- 📖 Balogh Géza: A bábjáték Magyarországon, Vince Kiadó, 2010.
- 📖 Balogh Géza: Fejezetek a bábjáték történetéből. OSZMI, Budapest, 2015.
- 📖 Bécsy Tamás: Mi a dráma? Akadémiai Kiadó, Budapest, 1987.
- 📖 Bécsy Tamás: Rítus és dráma, Mécs Kiadó, Budapest, 1992.
- 📖 Benedek András: Színházi műhelytitkok, Magvető, Budapest, 1985.
- 📖 Eric Bentley: A dráma élete. Jelenkor Kiadó, Pécs, 2005.
- 📖 Fischer – Lichte, Erika: A dráma története, Jelenkor, Pécs, 2001. Budapest 2001.
- 📖 Galántai Csaba: A Vitéz László Színházról a Nemzeti Bábszínházig – Magyar bábművészeti antológia, OSZMI 2012.
- 📖 Kemény Henrik: Életem a bábjáték, bölcsőtől a sírig, Lejegyezte: Láposi Terka, Korngut-Kemény Alapítvány 2012.
- 📖 Képes színház történet. Magyar Könyvklub, Budapest, 1999.
- 📖 Kiss Gabriella: Bevezetés a színházi előadások világába, Korona, Budapest, 1999.
- 📖 Koltai Tamás: Magyar drámák színháza, NPI, Budapest, 1979.
- 📖 Láposi Terka: „Győzz meg, hogy ami látszik, az való...” – Harminc éves a debreceni Vojtina Bábszínház, Magyar Iparművészet, Budapest, 2007. 2.
- 📖 Láposi Terka: „Halló, halló, gyerekek!” avagy kiállítás a Korngut-Kemény család mutatványos örökségéből, Art Limes, Tatabánya, V. 2007. 4.
- 📖 Láposi Terka: „Múlt – jelen – jövő, avagy 33 év a Vojtina Bábszínházban”, Art Limes, Tatabánya, VI. 2008. 3.
- 📖 Láposi Terka: „Trillalla – trallalla: Szervusztok, Pajtikák!” A vásári bábjáték műfaji sajátosságai, közelítések egy bábos szakszó terminológiai meghatározásához, Art Limes, Tatabánya, VI. 2008. 5.
- 📖 Láposi Terka: A vásári mutatványosság újjáéledése, az örökítés új útjai a XXI. század elején Magyarországon, Néprajzi Látóhatár, Debrecen, 2008. 4.
- 📖 Láposi Terka: Fény-freskók, avagy Büky Béla árnyaszínháza – bábtörténeti tanulmány, Dobogó folyóirat, Budapest, 2007. október, VI. évfolyam 5.
- 📖 Lőrinc László: Blattner. Egy bábos életútja. OSZMI, Budapest, 2014.
- 📖 Magyar színház történet, 1790-1873., Főszerk.: Székely György, Szerk.: Kerényi Ferenc, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990.
- 📖 Magyar színház történet, 1873-1920. Főszerk.: Székely György Szerk.: Gajdó Tamás, Magyar Könyvklub – OSZMI, 2001.

- 📖 Magyar színháztörténet, 1920-1949. Főszerk.: Bécsy Tamás – Székely György, Szerk.: Gajdó Tamás, Magyar Könyvklub, 2002.
- 📖 Nietzsche, Friedrich: A tragédia születése, avagy Görögség és pesszimizmus, Európa Kiadó, Budapest, 1986.
- 📖 Simhandl, Peter: Színháztörténet. Helikon, Bp., 1998.
- 📖 Székely György: Bábuk és árnyak, Budapest, 1972.
- 📖 Színháztörténeti képekönyv, Szerk.: Belitska-Scholtz Hedvig, Rajnai Edit, Somorjai Olga, Osiris Kiadó, 2005.
- 📖 Tarbay Ede: Gondolat, kép, játék, Bábjátékos Oktatás, Múzsák, NPI, Budapest, 1985.
- 📖 Tömöry Márta: Mikor a bábok még istenek voltak, Kráter Műhely, Pomáz, 2012.

MESELEMLZÉS, MESEPEDAGÓGIA

A mese mint műfaj

A mese lélektana

A mese mint modell

A mese archeológiája

A meseértelmezés útjai

Értérendszer és mesei narratíva

Identitás és mesei narratíva

Mesei szimbólumok

A mese funkciói

A mese és az alkotói fantázia, a mese szerepe a kreativitás fejlődésében

Gyermeknyelv – Mesenyelv

Mese és saját narratíva, saját történet

A meseszöveg nyelvi sajátosságai

A népmese mint kulturális transzfer

A népmese formai jellemzői, a mesei szerkezet

A népmese típusai

A népmesék pedagógiai értéke

A kortárs mese jelentősége

A mese és mesélő, a mesemondó szerepe és a mesemondás jelentősége

A mesemondás és a szakrális kommunikáció

Mese mint a terápia eszköze

Mese az érzelmi intelligencia fejlesztésében

Mese és/vagy digitális világ

- 📖 „Aki nem hiszi, járjon utána” – népmesetanulmányok 1. Főnix Könyvek 64. Debrecen 2005.
- 📖 Antalfai Márta: A női lélek útja mondákban és mesékben. Wesley János Lelkészképző Főiskola, 2011.
- 📖 Bajzáth Mária: Mesefoglalkozások gyűjteménye 1. Pedagógusoknak. Kolibri Kiadó, 2015.
- 📖 Bálint Péter (szerk.): A többes azonossága, Didakt Kft. Debrecen, 2010.
- 📖 Bálint Péter (szerk.): A meseszöveg változatai, Didakt Kiadó, Debrecen, 2003.
- 📖 Bálint Péter: Meseértés és értelmezés - A Kárpát-medencei népmesehágyomány hermeneutikai vizsgálata, Didakt Kft., Debrecen 2013.
- 📖 Berze Nagy János: Égigérő fa, Pécs, 1984.
- 📖 Bettelheim, Bruno: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek, Gondolat, Budapest, 1988.
- 📖 Bódis Zoltán: A meseszó igazsága – Cifra János cigány mesemondó meséi, Didakt Kft. Debrecen, 2014.
- 📖 Boldizsár Ildikó: Mesepoétika, Akadémiai Kiadó, Bp. 2004.
- 📖 Boldizsár Ildikó: Meseterápia. Mesék a gyógyításban és a mindennapokban. Magvető, Budapest, 2010.
- 📖 Bujdosóné Papp Andrea (szerk.): „A gyermeknek mese kell” - A mese szerepe az óvodai és iskolai nevelésben, Hagyományok Háza, Budapest, 2017.
- 📖 Csodakút -Tanulmányok a népmeséről, Szerk.: Pap Gábor, Pontifex, Budapest, 1994.
- 📖 Görög-Karádi Veronika: Éva gyermekei és az egyenlőtlenség eredet, Mesék, teremtéstörténetek, etnopszichológiai elemzések (Afrika, Európa), L'Harmattan, 2006.

- 📖 Kádár Annamária: Mesepszichológia, Kulcslyuk Kiadó, 2012.
- 📖 Kovács Éva: Az élet tükre. Játsszunk mesét! Unió Mystica Kiadó, 2013.
- 📖 Lovász Andrea (szerk.): Navigátor – Kortárs gyermekirodalmi lexikon, Cerkabella Kiadó, 2010.
- 📖 Lovász Andrea (szerk.): Navigátor 1. – Kortárs gyermekirodalmi lexikon, Cerkabella Kiadó, 2015.
- 📖 Marie-Louise von Franz: Az árnyék és a gonosz a mesében, Európa, Bp. 1998.
- 📖 Marie-Louise von Franz: Női mesealakok, Európa, Bp. 1995.
- 📖 Nagy Iлона: A Grimm-meséktől a modern mondáig. Folklorisztikai tanulmányok. L'Harmattan, Budapest, 2015.
- 📖 Nagy Olga: A táltos törvénye, Népmese és esztétikum, Kriterion, Bukarest, 1978.
- 📖 Nagy Olga: Táltos és Pegazus, Holnap Kiadó, Budapest, 1993.
- 📖 Pap Gábor: „Csak tiszta forrásból”, Kós Károly Egyesület, Budapest, 1990.
- 📖 Pap Gábor: Népmeséink és az évkör, Gödöllő, 1991.
- 📖 Propp, V. J.: A mese morfológiája. Osiris – Századvég, Budapest, 1995.
- 📖 Propp, V.J.: A varázsmese történeti gyökerei, L'Harmattan, 2005.
- 📖 Raffai Judit: A magyar mesemondás hagyománya, Hagyományok Háza, Budapest. 2004.
- 📖 Zalka Csenge Virág: Mesemondók márpedig vannak. A nemzetközi mesemondás világa. Pont Kiadó, Budapest, 2016.

A BÁBJÁTÉK MŰFAJI SAJÁTOSSÁGAI

I. A bábjáték műfaja, komplexitása

A bábjáték mint gyűjtőfogalom:

1. Művészi bábjáték, 2. Vásári bábjáték, 3. Népi bábjáték, 4. Alkalmazott bábjáték

A bábjáték funkcióváltások során kialakult csoportosítása

1. Mágikus, 2. Mitikus, 3. Mimosz

A bábjáték technikai, szerkezeti felépítése, (bábtípusa) szerinti felosztása: árnybáb, kesztyűbáb, botbáb, vajang báb, bunraku báb, marionett báb

A bábjáték bábos és bábujának térbeli viszonya szerinti, a mozgás iránya felőli felosztása: alulról (pl. kesztyűs, botos, vajang, maszkos), hátulról – középről (pl. árnybáb, bunraku, tárgyanimáció), felülről (pl. marionett)

A bábjáték stilizáltsága

A bábjáték lételeme: a bábu

A bábjáték kettőssége - a bábos játéka és a néző „játéka” (a báb illuzív realitása)

A bábjáték létének jellemzői: animisztikus, szimbolikus, metaforikus, allegorikus, dramatikus

A bábjáték mint a projekció eszköze

A bábjáték dioptrikus műfaj

II. A bábu

A báb tárgy és fejlődéstörténete

Mi különböztet meg egy bábút minden más, bennünket körülvevő tárgytól?

A bábu összetett jelentésű objekt

A bábu mint tárgy és alkotójának szimbólisa

A bábu mint sűrített jel

A bábu metaforikussága

A báb tárgy paradoxonja

A bábu „típusábrázoló” tulajdonsága

A bábura transzponált jelek: kinezikai, akusztikai, vokális vagy paralingvisztikai, szimbolikus jelek (jelképek), proxemika, kronémika jelei

A bábu és a szöveg kapcsolata

III. A bábjátékos

A bábjátékos és / vagy a báb mozgató személye

A „bábjátékos paradoxonja”

A bábos és bábu térbeli viszonya

A bábos saját teste mint a mozgás modellje

📖 A bábjáték lélektana és pedagógiája, Szerk.: Hollós Róbertné, NPI, Budapest, 1982.

📖 A népi bábjáték. Magyar Iparművészet, 1994. 3.szám

- 📖 Arany Erzsébet – Láposi Terka - Kaposi László – Liptai Ildikó – Perényi Balázs: Módszertani segédlet a BÁBJÁTEK és a BÁBKÉSZÍTÉS valamint a DRÁMA és SZÍNJÁTEK tárgyak tanításához, 2013. - <http://www.ofi.hu/alapfoku-muveszetoktatas>
- 📖 Báb – Tár I-XIII. Art Limes folyóirat, főszerkesztő: Virág Jenő, Tatabánya, 2003 – 2019.
- 📖 Báb, játék, bábjáték; szöveggyűjtemény a korszerű pedagógiai bábjáték és a művészi bábjáték köréből, Szerk.: Horváthné Fülep Éva, Debrecen, Didakt., 2003.
- 📖 Bábesztétikai szöveggyűjtemény, I-II. Szerk.: Tarbay Ede, Bábjátékos Oktatás sorozat, Múzsák, NPI, Budapest, 1978.
- 📖 Bábjáték I – II., Bábjátékos oktatás sorozata – Múzsák, NPI, Budapest, 1980-1990.
- 📖 Balogh Géza (szerk.): Bábszínház 1949-1999. Budapest Bábszínház, 1999.
- 📖 Balogh Géza: A bábjáték Magyarországon, Vince Kiadó, 2010.
- 📖 Belitska-Scholtz Hedvig: Vásári és művészi bábjátszás Magyarországon 1945-ig, Tihany 1974.
- 📖 Benkő Tibor: Bábok és automaták, Napkút Kiadó, Budapest, 2011.
- 📖 Domány Mária: A bábjáték varázsa, Zenta: Thurzó Lajos Közművelődési Központ, 2001.
- 📖 Dzsivelegov, A. K.: A commedia dell arte, Gondolat, Budapest, 1962.
- 📖 Jurkowski, Henryk: Bábok, tárgyak és emberek; Színház, 1996. június.
- 📖 Kazanlár Emil: A bábjáték – Műhelytitkok sorozat, Corvina Kiadó, Bp. 1973.
- 📖 Kemény Henrik: Életem a bábjáték, bölcsőtől a sírig, Lejegyezte: Láposi Terka, Korngut-Kemény Alapítvány 2012.
- 📖 Kleist, Heinrich von: A marionettszínházról; In: Kultusz és áldozat, Budapest, Európa Könyvkiadó, 1981.
- 📖 Kós Lajos: Kéz és mozgás: Bábanatómia; Budapest, NPI, 1982.
- 📖 Kott, Jan: A Bunraku és a Kabuki, avagy az utánzásról; In: Kott, Jan: A lehetetlen színház vége. Budapest, OSZM I, 1997.
- 📖 Kovács Ildikó bábrendező, Szerk.: Szebeni Zsuzsa, OSZMI 2008.
- 📖 Láposi Terka: „Mesék, amik teremnek.” – Deszka Fesztivál és bábszínházak közös mezsgyén, Art Limes, Tatabánya, XI. 2010.2.
- 📖 Láposi Terka: A „párhuzamos világok színtere”, Beszélgetés a magyar bábosok középnemzedékének négy alkotójával, Art Limes, Tatabánya, VIII. 2009.4.
- 📖 Láposi Terka: A drámai alak és a báb-test színpadi létezése, Drámapedagógiai Magazin, 2010. 2.
- 📖 Láposi Terka: A Kemény Bábszínház képeskönyve. Korngut Kemény Henrik színházteremtése. Korngut-Kemény Alapítvány, 2015.
- 📖 Láposi Terka: Tradíció és modernitás a mai magyar bábművészetben - A nyelven túl, avagy a bábszínpadi „képek” jelenléte, Art Limes, Tatabánya, XII. 2011.1.
- 📖 Lőrinc László: Blattner. Egy bábos életútja. OSZMI, Budapest, 2014.
- 📖 Obrazcov, Sz.: A bábjátéktól a filmig. Művelt Nép, Budapest, 1949.
- 📖 Obrazcov, Sz.: Hivatásom. Művelt Nép, Budapest, 1954.
- 📖 Polcz Elaine: Bábjáték és pszichológia. NPI, Budapest, 1977.
- 📖 Selmeczi Elek: Világhódító bábok, Corvina, Budapest, 1986.
- 📖 Székely György: Bábuk és árnyak, A bábművészet története, Budapest, 1972.
- 📖 Szentirmai László: Nevelés kézzel – bábbal, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1998.
- 📖 Szilágyi Dezső: A mai magyar bábszínház. Corvina, Budapest, 1978..
- 📖 Tarbay Ede: Gondolat, kép, játék, Bábjátékos Oktatás, Múzsák, NPI, Budapest, 1985.
- 📖 Tari Eszter: Jávai árnyak, Ímea Kiadó, Pécs, 2008.
- 📖 Tóth Gábor Sándor: A. Tóth Sándor, Püski Kiadó, Budapest, 2000.
- 📖 Tömöry Márta (szerk.): Ember és báb. Budapest, Múzsák Kiadó, 1990.
- 📖 Tömöry Márta: Mikor a bábok még istenek voltak, Kráter Műhely, Pomáz, 2012.

DRAMATIZÁLÁS ÉS DRAMATURGIAI ALAPMŰVELETEK

Miből válasszunk? - Klasszikus-, kortárs-, népmese, gyerekversek, dalok, meseszöveg, kitalált történet, élő környezetből vett esemény

Van-e a történetnek drámaisága? - Mi az alaphelyzet? Hova jut el a történet, a történet szereplői?

Hogyan lesz az elmesélés helyett előadás? - Színpadi szemlélet, gondolkodás (hogyan válik egy elbeszélő, elmesélő forma színpadivá)

Bábos gondolkodás a dramaturgiában

A megjelenítési formák, bábtechnikák viszonya a szöveghez - Hogyan illeszkedik, hogyan szolgálja a szöveg stílusa, hossza a választott színpadi formát

Út a dramatizálásig - a történet magjának keresése, a mondanivaló, megfogalmazható központi téma, a történet íve

Dramaturgiai fogások - stílus, fontos dramaturgiai pontok, sűrítés, szemszög

A bábszínházi meseadaptáció. Miért éppen mese? Miért éppen adaptáció?

A bábtechnika és a szövegkezelés, a dramaturgia és az értelmezés

A bábjátéknál a szövegalkotás a drámaíró, a rendező és a tervező együttes feladata

Ember és/vagy báb? - Báb és bábos viszonyának hatása az adaptációra

Hogyan fejezzük ki egy báb személyiségbeli változását?

Hogyan írunk egy archetípusból játszható karaktert?

A meseválasztás szempontjai

- Lehet-e az adott meséből drámai feldolgozást készíteni?
- Van-e benne drámai hős vagy konfliktus?
- Mi teszi az adott történetet bábos szempontból érdekessé?
- Mit ad hozzá a történetmeséléshez a báb?

Dráma a mesében

Drámai hősök a népmesében

1. A gyermekkorból a felnőttkorba lépő hősök, hősnők története
2. Mesék, melyekben a hős saját hibája, mulasztása, kíváncsisága következtében veszíti el kedvesét
3. Mesék, amelyekben a hős elfelejti kedvesét
4. Szerelmükért vagy testvérükért küzdő önfeláldozó hősök
5. A drámai feszültség két erős egyéniségű szereplő férfi-nő játszmájából fakad
6. A hős a halállal próbál meg szembeszállni, amely ideig-óráig sikerül is neki
7. Mesék, amelyekben valamelyik mellékszereplő válhat a dráma központi alakjává

A modern bábdramaturgia alapvető kérdése: mozzatok és mozzatottak, a bábosok és a bábok egyidejű jelenléte a színpadon

Bábadaptáció készítése a gyakorlatban

Dramaturgiai munka bemutatása konkrét példával - jelenetbeosztás, dialógusírás

📖 Bálint Péter (szerk.): Közelítések a meséhez Didakt, Debrecen, 2003.

📖 Bettelheim, Bruno: A mese bővölete és a bontakozó gyermeki lélek, Budapest, Gondolat Kiadó, 1985.

📖 Boldizsár Ildikó: Varázslás és fogyókúra – Mesék, mesemondók, motívumok. Didakt, Debrecen, 2003.

📖 Bódis Zoltán: Mese és szakrális kommunikáció, in: BÁLINT Péter (szerk.): Közelítések a meséhez Didakt, Debrecen, 2003.

📖 Franz, Marie.Louise von: Női mesealakok. Európa Kiadó, Budapest, 1992.

📖 Propp, Vlagyimir Jakovlevics: A mese morfológiája, Budapest, Osiris Kiadó, 2005.

📖 Propp, Vlagyimir Jakovlevics: A varázsmese történeti gyökerei. L'Harmattan, 1995.

📖 A színésznevelés breviáriuma, Válogatta: Nánay István, Szerk.: Gabnai Katalin, Múzsák, Budapest, 1985.

📖 Almási Miklós: Maszk és tükör. Esszé a dramaturgiáról, Budapest, Magvető, 1996.

📖 A performance-művészet, Szerk.: Szőke Annamária, Budapest, 2001.

📖 Barba, Eugenio: Papírkenu. Bevezetés a színházi antropológiába, Kijárat Kiadó, Budapest, 2001.

📖 Duró Győző – Nánay István: Dramaturgiai olvasókönyv, Marczibányi Téri Műv. Közp. Budapest, 1993.

📖 Kékesi Kun Árpád: A rendezés színháza. Osiris, Budapest, 2007.

📖 Miklós Pál: A Zen és a művészet, Magvető Kiadó, Budapest, 1978.

📖 Patrice Pavis: Színházi szótár. L'Harmattan, 2006.

SZÍNREVITEL – RENDEZÉSI ALAPISMERETEK

A bábelőadás rendezőjének alapkérdései: a mit, a mikor, a kinek, a kivel, a miért, a hogyan, a meddig

A célközönség fizikai és kognitív adottságainak megismerése, azok figyelembevétele

A rendező feladata: az életkori sajátosságok és a befogadás szabadságának/határának felmérése

A történet tere és ideje – sokoldalú elemzés

Rendezés – a rendező tudatos célkitűzéssel létrehoz egy előadást:

1. Darabválasztás

2. Munkaterv készítése: darabelemzés, rendezői koncepció, dramatizálás, szövegpanelek, bábok jegyzéke, a nélkülözhetetlen cselekvések vázlata, bábtípusok megjelölése, bábjátékosok száma, szerepek kijelölése
3. Rendezői példány – az előadás partitúrája: az előadás szövege, a bábjáték lényeges mozzanatai, a bábok helyzete és helyzetváltozásai, a világítási igények, a díszletkezelés, a zenei és hangeffektusok dramaturgiája, az előadásban nem látható, de azt szolgáló tevékenységek instrukciói.

A bábjátékos színészi munkája – a bábjátékos színpadi eszközei - bábmozgatás, színpadi mozgás, karakterformálás, színpadi beszéd, ének, zene.

Egy bábtárggyal történő szerep kialakítása

A kortárs bábszínházak eszköztára

Felkészítő gyakorlatok

- Bábmozgatási gyakorlatok
- Beszédgyakorlatok
- Mozgás, testtudat fejlesztése
- Koncentrációs gyakorlatok
- Csoportfejlesztő gyakorlatok
- Együttműködést fejlesztő gyakorlatok
- Osztott figyelmet fejlesztő gyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok

- 📖 Jászay Tamás: Pehelysúly, Spiritusz portál, <http://spiritusz.hu/2013/9-a-folyoirat/276-ludasmatyiroka.html>
- 📖 Kaposi László: Játékkönyv, II. Kerületi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft., Budapest, 2013.
- 📖 Kós Lajos: Kéz és Mozgás, Népművelési Propaganda Iroda, Budapest, 1982.
- 📖 Kovács Ildikó: A bábrendező, Szerk.: Szebeni Zsuzsa, Koinónia Kiadó és OSZMI, Kolozsvár, 2008.
- 📖 Kovács Ildikó: A bábszínpadi rendezés. NPI. Budapest, 1989.
- 📖 László Ferenc: Bábu vagy. Revizor online, <http://www.revizoronline.com/article.php?id=182>
- 📖 Montágh Imre: Nyelvművesség, Múzsák Közművelődési kiadó, Budapest, 1990.
- 📖 Pap Gábor: A csepürágás elemi művészete, Ellenfény online, <http://www.ellenfeny.hu/archivum/2008/7-8/2115-a-csepuragas-elemi-muveszete>
- 📖 Urbán Bálint: Interjú Granasztói Szilviával, Tani-tani online, http://www.tani-tani.info/092_urban
- 📖 www.artlimes.hu

SZÍNPADI MOZGÁS, BÁBMOZGATÁSI ISMERETEK

A bábjátékos színpadi eszközei: a báb, a hang, a test, a ritmus, a mozgás

A bábjáték és a függetlenítés készsége

Bábmozgatás

A bábjáték meghatározója a bábfigura, a bábué a bábtechnika

Az életrekeltés első lépése a lélegzet, majd a mozdulat

A bábnek a mozgása a legkifejezőbb eszköze

Kézbáb szerkezete és mozgása

Kesztyűs báb - Akciókat igénylő bábtípus – A kéz mozgása – A bólogatás – A magasság tartása – A tárgyak fogása – A leülés, felállás

Muppet - a nyitható, széles száj miatt a fej dominál – Szájszinkron

Pálcás (wayang) báb, botos báb - Elsősorban paravános játékban jelenik meg - Nem fűrge bábtechnika – A bábtartása – A gapit – A magasság tartása – Pálcázott tárgyak, kellékek használata – Az untermann személye

Asztali bábjáték, bunraku – leginkább a mozzatók hátulról mozzatják a figurákat – A színpad és fajtái – Fejmozzató – A bábu testének mozzatása – Egy-két mozzató egy bábuval

Marionett - A zsinóros marionett - A vezető pálcás marionett mozzatása - A mozzatókereszt – A báb zsinórozása

Árnyjáték - Kísérletezésre alkalmas technika – Trükkök – Klasszikus árnyjátékok – A fényforrások – A fényforrás és a vászon helyzete – A színek és az áttört felületek

A pantomim

Karakterformálás mozzással – gesztusok, saját test és a bábu viszonya

Színpadai mozgás – színpadai jelenlét, a mozgás tudatossága, a térérzékelés fejlesztése
Testtudatosság és ezt kialakító játékok

- 📖 Bábjáték I – II. Bábjátékos oktatás sorozata – Múzsák, NPI, Budapest, 1980.
- 📖 Balogh Beatrix: Marionett mindenkinek. Bábjátékos oktatás sorozata – Múzsák, NPI, Budapest, 1980.
- 📖 Gál M. Zsuzsa: A pantomim. Magyar Színházi Intézet, 1982.
- 📖 Kaposi László: Játékkönyv, II. Kerületi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft., Budapest, 2013.
- 📖 Kós Lajos: Kéz és mozgás. Bábanatómia. Bábjátékos oktatás sorozata – Múzsák, NPI, Budapest, 1982.
- 📖 Óhidi Lehel: A bábmozgatás iskolája I – II. Bábjátékos oktatás sorozata – Múzsák, NPI, Budapest, 1980.
- 📖 Tarbay Ede: Gondolatok a bábjátékról, Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskola, 1998.

A PEDAGÓGIAI BÁBJÁTÉK MÓDSZERTANA

Pedagógiai bábjáték - Az alkalmazott bábjáték halmazához tartozó modell

A pedagógiai bábjáték mint az oktatási-nevelési folyamat eszköze

Bábpedagógia és / vagy pedagógiai bábjáték

A pedagógiai bábjáték mint élményt adó drámai tevékenység

A pedagógiai bábjáték mint élményt adó tárgyalkotó tevékenység

A bábjáték folyamatában a gyermek mint alkotó és befogadó

Az azonosulás lélektani mechanizmusa

A pedagógiai bábjáték módszertani alapvetései: komplex tevékenység, képszerű, dramatikus, mozgásra épülő cselekménykifejtés, a mozgásos komponensek erős jelenléte jellemzi, jelképes, „csodálatos”, képes a csodákra, kettős természetű: én és bábum

A bábjátékos foglalkozások jellemzői: a játékoság, a játékba ágyazottság folyamatossága, az egyén és a csoport közös életélménye, az emberi viszonyok, kapcsolatok megélése, a kapcsolatteremtés lehetőségeinek hangsúlyozása, a természetes érzékenység elfogadása, érzelmi megérintés....

A bábjátékos foglalkozásokon előforduló tevékenységek: improvizációs játékok, drámajátékok, dramatizálás, fantáziajátékok, animálás, mimetizálás, szerepjátékok, irodalmi anyag feldolgozása, közös történetalkotás, szövegalkotás, színházi szövegek írása, színházi szövegek felolvasása, népszokások ismertetése, vizuális ábrázolás (rajzolás, mintázás, festés), bábkészítés, tárgyalkotás, tervezés, eszköz- és térformáló játékok, makettek, modellek létrehozása, egyeztető, értékelő megbeszélések, bábelőadásokról készült filmek, videofelvételek megtekintése, elemzése, forgatókönyvírás, szövegtanulás, táncolás, gesztus- és motívum tervezése, mozgásmotívumok kipróbálása bábokkal stb.

A bábos tevékenységek az alkotási folyamat szerkezetében, ezek variációinak gazdagsága

A bábjátékos alkotások, előadások értékelésénél felmerülő kérdések: Milyen egy jó bábu? Előadáson belül minden báb azonos típusú legyen? Egy etűd, egy előadás azonos szimbólumrendszerrel dolgozzon? A beszéd és mozgás mindenkor egységet mutasson?...

A narrátor, a mesélő szerep élőjátékosokkal a bábelőadásban helyes-e, lehet-e? Milyen legyen az előadandó játékunk szerkezete? ....

A bábjáték tanításának kulcsa műfaji összetettségéből fakad: a báb tárgy elkészítésének és a színi cselekedet egyensúlyának megteremtése

Tanmenethez kötődő folyamatok (minták) – foglalkozásvázak, tervezetek

Projekttervek készítése

Bábszínházi látogatás – interaktív foglalkozások megtekintése – Vojtina Bábszínház

📖 Arany Erzsébet – Láposi Terka - Kaposi László – Liptai Ildikó – Perényi Balázs: Módszertani segédlet a BÁBJÁTÉK és a BÁBKÉSZÍTÉS valamint a DRÁMA és SZÍNJÁTÉK tárgyak tanításához, 2013. - <http://www.ofi.hu/alapfoku-muveszetoktatas>

📖 Barna Gábor – Gyöngyössy Orsolya (szerk.): Rítus és ünnep. Néprajz és Kulturális Antropológiai Tanszék, Szeged, 2010.

📖 Domány Mária: A bábjáték varázsa, Zenta: Thurzó Lajos Közművelődési Központ, 2001.

- 📖 Eck Júlia, Kaposi József, Trencsényi László (szerk.): Dráma – Pedagógia – Színház – Nevelés. Szöveggyűjtemény középhaladóknak. Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2016.
- 📖 Ember és báb (Bábszínházak, műhelyek, kísérletek) Szerk: Tömöry Márta, Budapest, Múzsák Kiadó, 1990.
- 📖 Gabnai Katalin: Drámajátékok gyermekeknek, fiataloknak, felnőtteknek, Tankönyvkiadó, Budapest, 1987.
- 📖 Gabnai Katalin: Színházak könyv. Helikon, Budapest, 2012.
- 📖 Gyermeki játékok: Válogatott néprajzi és művészettörténeti tanulmányok, Szerk.: Zelnik József, NPI, Bp., 1983.
- 📖 Gyevy Bíró Eszter – Juhász Dóra (szerk.): Kortárs. Beavatás. A Trafó Kortárs Művészetek Háza oktatási programja. Trafó Kortárs Műv. Háza, 2015.
- 📖 Horváth Kata – Oblath Máton: A performatív módszer. Káva – Anblokk – Parforum, Budapest, 2015.
- 📖 Horváthné Fülöp Éva (szerk.): Báb – Játék, Bábjáték. Szöveggyűjtemény a korszerű pedagógiai bábjáték és a művészi bábjáték köréből. Didakt Kft. Debrecen, 2003.
- 📖 Kende B. Hanna: Gyermekpszichodráma. Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
- 📖 Kovács Ildikó bábrendező, Szerk.: Szebeni Zsuzsa, OSZMI 2008.
- 📖 Obrazcov, Sz.: A bábjátéktól a filmig. Művelt Nép, Budapest, 1949.
- 📖 Obrazcov, Sz.: Hivatásom. Művelt Nép, Budapest, 1954.
- 📖 Perényi Balázs: Improvizációs gyakorlatok. Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Zenta, 2009.
- 📖 Polcz Alaine: Bábjáték és pszichológia. NPI, Budapest, 1977.
- 📖 Rosner Krisztina: A színészi jelenlét és a csend dramatikusan-teátrális játéka, L'Harmattan, Budapest, 2012.
- 📖 Szentirmai László: Nevelés kézzel – bábbal, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1998.
- 📖 Színház és pedagógia. Elméleti és módszertani füzetek. 1. Kótsruktív dráma. Szerk.: Deme János. Káva Kulturális Műhely, 2009.
- 📖 Színház és pedagógia. Elméleti és módszertani füzetek. 2. Társadalmi performansz. Szerk.: Horváth Kata, Deme János. Káva Kulturális Műhely, 2009.
- 📖 Tarbay Ede: Gondolat, kép, játék, Bábjátékos Oktatás, Múzsák, NPI, Budapest, 1985.
- 📖 Tömöry Márta: Mikor a bábok még istenek voltak, Kráter Műhely, Pomáz, 2012.
- 📖 Vekerdy Tamás: A színészi hatás eszközei, Zeami mester művei nyomán. Harmadik kiadás, Ursa Minor, Budapest, 1999.

BEFOGADÁSESZTÉTIKA – SZÍNHÁZI ELŐADÁSELEMZÉS

1. Színházelmélet

A színház mint kulturális modell: színházszociológia, színházpszichológia, színházantropológia, színházesztétika

Katarzisz – és értelmezése

2. Színházesztétika - Előadáselemzés

Az előadáselemzés, mint a befogadásesztétika része

Az előadáselemzéshez alkalmazott módszerek: 1. színházlátogatás, 2. a látott mű megvitatása, 3. A látott mű feldolgozása

Előadáselemzési kérdőívek

Kiss Gabriella: Bevezetés a színházi előadások világába című könyvéből

Patrice Pavis: Előadáselemzés című könyvéhez mellékelt kérdőív

4. A néző szerepe, a néző helyzetének története

A befogadás útjai: értelmezés és interpretáció, illúzió és azonosság, alkotás és befogadás, az emlékezet színháza

5. A bábszínház mint az identitásváltás, átváltozás és határátlépések helye

6. Percepció, recepció, appercepció a bábjátékban

A kisgyermeki percepció és recepció a művészeti beavatkozásokban

Színházlátogatás – színháznézés – Vojtina Bábszínház

📖 Bábesztétikai szöveggyűjtemény, I-II. Szerk.: Tarbay Ede, Bábjátékos Oktatás sorozat, Múzsák, NPI, Budapest, 1978.

📖 Bacsó Péter: A megértés művészete – A művészet megértése, Magvető, Budapest, 1996.

- 📖 Baránszky – Jób László: A művészeti érték világa, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1987.
- 📖 Csiba István – Szerdahelyi István: Esztétikai alapfogalmak, Tankönyvkiadó, Budapest, 1978.
- 📖 Gabnai Katalin: A színházi előadások megközelítéséről. a Raabe Kiadó által szerkesztett Irodalom Tanári Kincsestár című kiadványba - www.dramateka.hu
- 📖 Jacques Maquet: Az esztétikai tapasztalat – A vizuális művészetek antropológus szemmel, Szerk.: Bán András és Biczó Gábor, Csokonai Kiadó, 2003.
- 📖 Kékesi Kun Árpád: Színház, kultúra, emlékezet. Pannon Egyetem, Veszprém, 2006.
- 📖 Kiss Gabriella: Bevezetés a színházi előadások világába. Korona Kiadó, 1999.
- 📖 Patrice Pavis: Előadáselemzés. Balassi Kiadó, Budapest, 2003.
- 📖 Patrice Pavis: Színházi szótár. L'Harmattan Kiadó, 2006.
- 📖 Seregi Tamás: Művészet és esztétika. Tiszatáj, Szeged, 2017.
- 📖 Székely György: Színházesztétika, Tankönyvkiadó, Budapest, 1984.
- 📖 Zoltai Dénes: Az esztétika rövid története, Kossuth Kiadó, Budapest, 1987.

A BÁBJÁTÉK VIZUÁLIS NYELVE – TERVEZÉSI ISMERETEK

A bábu megformálása képzőművészeti kérdés

A 20. század idevonatkozó törekvései: Gordon Craig, a Bauhaus, Picasso, Kandinsky, a Bread and Puppet, Tadeusz Kantor, József Szajna; Schéner Mihály, Gross Arnold, Blattner Géza, Joan Miró ... Az alkotáshoz szükséges „divergens gondolkodás”: fluencia (gördülékenység), flexibilitás (rugalmasság), originalitás (eredetiség) szükséges.

Ismerkedés a bábtechnikákkal a hatás és a bábdramaturgia szempontjai szerint

A bábu tömegként, formaként, színeként

A bábu által kiváltott asszociációk: külső, belső (tömeg) arány, forma, szín

A bábu kritériumai: absztrakció, többszöri sűrítés, egyszerűsítés, stilizálás, metaforikus látásmód, torzítás, túlzás, összevonás

A bábu jellemzői: szerkezete, formája, színe, anyaga, felülete, mérete, súlya, technikája

A művészi átírás jelentősége, az elvonatkozás mértéke

A stilizáció - Stilizálás

A tervező mint kulcsfigura

A tervező feladata és a tervezői gondolkodás jellemzői - A tervezői munka fázisai

A bábtervezés konvenciói – a báb tárgy vizuális megformálása

A színek térhatása – Színszimbólika

Anyagok tulajdonságai

Tárgy-animáció, Objet trouvé - A tárgy mint kellék, a tárgy mint drámai konfliktus hordozója

Műhelygyakorlat:

Pálcás báb, botos báb, gapitos báb tervezése

Kesztyűsbáb: állatmeséhez kesztyűsbábok tervezése, egy vásári bábjáték megtervezése

Egy romantikus mesejáték megtervezése

Egy magyar népmese megtervezése

Egy kortárs mese megtervezése

A jelenkor művészi törekvései. Vegyes technikák. Az óriásbáb. Utcaszínház. Különleges bábtechnikák és terek: fekete színház, bunraku, a mimikus báb, mechanikus szerkezetek.

Bábműhely-gyakorlat a Vojtina Bábszínházban

- 📖 Arnheim, R.: A vizuális élmény. Budapest: Gondolat, 1979.
- 📖 Berger, R. (1973). A festészet felfedezése I-II. Budapest: Gondolat.
- 📖 Cathy A. Malchiodi (2003): A gyermekrajzok megértése. Budapest. Animula Könyvek.
- 📖 Dízlet – Jelmez, Magyar scenográfia 1995 – 2005, szerk.: Gáspár Zsuzsa, Szala Boglárka, Szikói Gábor, Göncöl Kiadó, 2005.
- 📖 Domanovszky Endre: Korok ruhái, Corvina Kiadó, Bp.
- 📖 Feuer, Mária: A gyermekrajzok lélektanáról. Miskolc: Miskolci Bölcsész Egyesület (IZU könyvtárban) 1995.
- 📖 Feuer, Mária: A gyermekrajzok fejlődéslélektana. Budapest: Akadémiai. 2000.
- 📖 Gerő, Zsuzsa: A gyermekrajzok esztétikuma és más írások. Budapest: Flaccus. 2002.
- 📖 Hoffer Tamás - Fél Edit: Népművészet, Corvina Kiadó, Bp. 1989.

- 📖 Horányi Özséb (szerk.): A sokarcú kép – válogatott tanulmányok a képek logikájáról. Typotex, 2003.
- 📖 Jacquelin Morley - David Salariya: Az öltözködés története, Az idő műhelyében. Passage Kiadó, 1997.
- 📖 Láposi Terka: „A bábu hangszer mozgatója kezében.” Grosschmid Erik bábtervező, Magyar Iparművészet, Budapest 2013.5.
- 📖 Láposi Terka: „Egy neoreneszánszalkotó 21. századi reflexiói”- Beszélgetés Majoros Gyulával életről, bábról, hintalóról, Art Limes, Tatabánya, XII. 2011.1.
- 📖 Láposi Terka: „Színház: a paralel világok színtere.” Boráros Szilárd báb-díszlet- és jelmeztervező, Magyar Iparművészet, Budapest 2013.8.
- 📖 Láposi Terka: Titkok az anyagban. Bodor Judit iparművész bábszínházi kalandjai, Magyar Iparművészet, Budapest, 2008.2.
- 📖 Ludmila Kybalova - Olga Herbenova - Milena Lamarova: Képes divattörténet az ókortól napjainkig, Corvina Kiadó, Bp., 1977.
- 📖 Malonyay Dezső: A magyar nép művészete I - V., Franklin - Társulat, Bp. 1911.
- 📖 Molnár V. József (1998): Ég és föld ölelésében. Tanulmányok a gyermekvilágról. Örökség Könyvműhely.
- 📖 Molnár V. József (2005): Világ – Virág. A természetes műveltség alapjelei, és azok rendszere. Örökség Könyvműhely.
- 📖 Nemes Mihály – Nagy Géza – Tompos Lilla: A magyar viseletek története, Magyar Mercurius, 2002.
- 📖 Ornamentika és modernizmus, szerk.: Szikra Ágnes, Ernst Múzeum, 2006.
- 📖 R. L. Gregory - E. H. Gomrich: Illúzió a természetben és a művészetben, Gondolat Kiadó, Bp., 1982.
- 📖 Rudolf Broby Johansen: Az öltözködés története, Ford.: G. Beke Margit, Gondolat, Bp., 1969.
- 📖 Színháztörténeti képeskönyv, szerk.: BelitskaScholtz Hedvig, Rajnai Edit, Somorjai Olga, Osiris, 2005.
- 📖 Tompos Lilla: A díszmagyar – A magyar díszöltözet története, Magyar Mercurius, 2005.
- 📖 Umberto Eco: A rótság története, Európa Kiadó, 2007.
- 📖 Umberto Eco: A szépség története, Európa Kiadó, 2007.
- 📖 www.artlimes.hu

BÁB- ÉS DÍSZLETKÉSZÍTÉS ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI ISMERETEI

I. A bábkészítés

Anyagok fajták, tulajdonságaik, megmunkálási lehetőségei, alkalmazási területük

A kivitelezéshez szükséges kézi és gépi szerszámok, berendezések

A különböző bábtechnikákban kialakult alapszerkezetek

A formakialakítás (test, arc, kéz kialakítás) módszerei

A „rajzról-olvasás” technikája

A bábkészítés gyakorlati fogásai

Bábkészítési alapismeretek - elkészítési technikák, technológiák

Az egyes báb típusok, azok belső szerkezete

A bábok felépítéséhez szükséges alapanyagok

A különböző bábtechnikákban kialakult paraván-rendszerek, alapszerkezetek

Bevezetés a műhelykörnyezetbe

Műhelygyakorlat: a mintázás technikája, a gipszöntés, a negatív és pozitív forma készítése, a kasírozás, a festés előtti előkészítés, a festési eljárások, a fafaragás egyszerűbb technikája, a fémmegmunkálás, a ragasztók fajtái, alkalmazási területük, a ragasztási technikák, a műanyagok fajtáit, alkalmazási lehetőségeit, a textilmegmunkálás technikái, a varrási technikák, a fonás, a szövés, a nemezelés, a festés, a batikolás, a hímzés fogásait.

A báböltöztetés fortélyai, a textilmegmunkálás technikái, a hajkészítés módszerei

A kasírozási eljárás megtanulása (papírmasé-bevonás), a kasírozott forma textillel történő bevonása

A kesztyűsbábok sajátosságainak megismerése, a kesztyűsbáb öltöztetése

Árnyjáték alapismerete, kínai árnytechnikához (szórt fényel világított) készített bábok készítése, pontfényel világított árnyjátékhoz (klasszikus) készített bábfigura

Óriásbábok készítése ágakból, papírból, durva szövésű textilekből, természetes anyagokból

Botos báb elkészítése, a botos báb belső szerkezetének elkészítése, wayang báb szerkezetének

elkészítése

Bunraku báb készítésének elsajátítása

Feketesínház "UV" (ultraviola fény) világitással

Maszkkészítés: a maszkok fajtái, a maszkkarakterek kialakítása, papírmaséból készített maszk (kasírozott), textilmaszk

Marionett bábok: pálcával és zsinórral mozgatott marionett figura készítése, marionett figura összeszerelése, marionett kereszt elkészítése, marionett figura felzsinórozása

II. Díszlet-, makett-, és jelmezkészítés

Ismerkedés a színpadok felépítésével

A díszlet és makett-készítés gyakorlati fogásai

A díszletek, emelvények, paravánok felépítéséhez szükséges alapanyagok

A díszletmozgatási rendszerek

Árnyparavánok típusai

A kellékrögzítés megoldásai

A bábtartó típusok

A makettkészítés elsajátítása, a makett alapanyagainak kiválasztása,

Jelmez-, öltözet-, és viselettörténet

A jelmezkészítés alapjainak elsajátítása

- 📖 A csodamalom. Mesék a Kalevalából. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest. 1985.
- 📖 Balogné Horváth Terézia: Népi ékszerek, Corvina, Budapest, 1983.
- 📖 Barabás Jenő – Gilyén Nándor: Magyar nép építészet. Mezőgazda Kiadó, 2004.
- 📖 Bod László: A bábjáték könyve. MNDSz Országos Központja, Budapest, 1949.
- 📖 Cukás István: Süsü a sárkány, RTV Minerva, Budapest, 1980.
- 📖 Díszítőfestés világszerte. Officina Nova. 1993.
- 📖 Díszlet – Jelmez, Magyar scenográfia 1995 – 2005, szerk.: Gáspár Zsuzsa, Szala Boglárka, Szikói Gábor, Göncöl Kiadó, 2005.
- 📖 Díszlet-jelmez 1995-2005. Magyar scenográfia, Szerk.. Gáspár Zsuzsa, Szalai Boglárka, Szikói Gábor, Göncöl Kiadó, 2005.
- 📖 Domanovszky Endre: Korok ruhái, Corvina Kiadó, Budapest,
- 📖 Ék Erzsébet: Magyarországi viseletek: a Honfoglalástól napjainkig, Littoria Könyvkiadó, Budapest, 1994.
- 📖 Flórián Mária: Magyar népviseletek, Móra Kiadó, Budapest, 1980.
- 📖 Focillon, Henri: A formák élete. - A nyugati művészet. Corvina, Budapest, 1982.
- 📖 Gáborján Alice: Magyar népviseletek, Corvina, Budapest, 1985.
- 📖 Gombrich, E. H.: Művészet és illúzió. A képi ábrázolás pszichológiája. Budapest, 1972.
- 📖 Guzsik Tamás: Szakrális építészeti terek funkcióelemzése. I-III. köt. BME. Budapest, 1988.
- 📖 Hoffer Tamás – Fél Edit: Népművészet, Corvina Kiadó, Budapest, 1989.
- 📖 Itten, Johannes: A színek művészete. Corvina, Budapest, 2002.
- 📖 Jacquelin Morley – David Salariya: Az öltözködés története, Az idő műhelyében – RUHÁK, Passage Kiadó, 1997.
- 📖 Kepes György: A látás nyelve. Gondolat, Budapest, 1979.
- 📖 Kós Lajos: A Bóbita. A pécsi bábegyüttes története. Pannónia Könyvek, Pécs 1993.
- 📖 Kós Lajos: Kéz és mozgás /Bábanatómia / Népművelési Propaganda Iroda, Budapest, 1982.
- 📖 Lellei Pál: Bábkészítés. Budapest, 2014.
- 📖 Lenkefi Konrád: Bábkészítés, Múzsák Közművelődési Kiadó, Budapest, 1995.
- 📖 Ludmila Kybalova – Olga Herbenova – Milena Lamarova: Képes divattörténet az ókortól napjainkig, Corvina Kiadó, Budapest, 1977.
- 📖 Malonyay Dezső: A magyar nép művészete I – V., Franklin – Társulat, Bp. 1911.
- 📖 Moholy-Nagy László: Az anyagtól az építészetig. Corvina, Budapest, 1972.
- 📖 Moholy-Nagy László: Festészet / Fényképészet / Film. Corvina, Budapest, 1978.
- 📖 Panofsky, Erwin: A jelentés a vizuális művészetekben. Corvina, Budapest, 1984.
- 📖 R. L. Gregory – E. H. Gombrich: Illúzió a természetben és a művészetben, Gondolat Kiadó, Budapest, 1982.
- 📖 Régi magyar öltözködés – Viseletek, dokumentumok és források tükrében, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1988.
- 📖 Rudolf Broby Johansen: Az öltözködés története, Ford.: G. Beke Margit, Gondolat, Bp., 1969.

- 📖 Szentkirályi Zoltán - Déthsy Mihály: Az építészet rövid története I-II. Műszaki Kiadó
- 📖 Színháztörténeti képekönyv, szerk.: BelitskaScholtz Hedvig, Rajnai Edit, Somorjai Olga, Osiris, 2005.
- 📖 Verebélyi Kincső: Korok és stílusok a magyar népművészetben. Osiris Kiadó, Budapest, 2002.
- 📖 Wölfflin, Heinrich: Művészettörténeti alapfogalmak. A stílus fejlődésének problémája az újkori művészetben. Corvina, Budapest, 1969.
- 📖 www.artlimes.hu

BÁBSZÍNHÁZI TÉR ÉS SAJÁTOSSÁGAI

A színpadi tér változatai a bábszínházban

A scenika fogalma

A bábu és tér fejlődéstörténetete

A drámai tér a bábszínházban. A drámai karakterek a bábszínházban

A színpadi kép mint kompozíció, mint megalkotott kép

A bábjáték tere: a színpadi-, scenikai-, dramaturgiai-, képzőművészeti-, drámai tér együttese

Belső tér: A színpadi figura belső tere

A dráma tere mint a drámaszöveg része

„Illúzió-báb” - paraván, a színész láthatatlan

Zárt illúziószínpad (kukucsáló színpad), a látható játékosok

Bábtípusok és a hozzájuk rendelt színpadi rendszereket

A színpad részei: színpad előtere – színpadközép - színpad mélye – zsinórpádlás

Színpadformák: Amfiteátrumok - Proscéniumíves színpad – Proscéniumív - Félkörszínpad –
Körszínpad - Folyosó/passzázs-színpad - Promenáde előadás

A színpadtechnikai alapfogalmak

A színpadok felépítése

Egyszerű színpadi függönyrendszerek

Egyszerű színpadi díszlettartó és díszletmozgató eljárások és berendezések

A tervezés, az optikai elemzés fontossága

Arány a színpadon – kompozíció szabályai – a ritmus és fajtái

A tér tervezése bábszínházban - paravános, takarásban folytatott vagy nyílt játék

Paravántípusok és szerkezetük: egyszemélyes paravánok, egyszerű paravánok, szétszedhető paravánok, bőrrönd színpad, zsinórpádlásos, szabadtéri bábszínház

Rögtönzött bábszínházok

A szétszedhető és speciális paravánok készítésének elsajátítása

A marionett paraván felépítésének megismerése

A fényekkel világított feketeszínház megismerése

Az „UV” fényel világított feketeszínház megismerése

Az árnyparavánok típusai

A színpadi világítás művészete, feladata

Vetített díszletek

Hangosítás, a hang rendezése: zajok, zörejek, hangkulissza, a bábu hangja, hangeffektek

Mitől jó egy bábszínházban a tér?

Térgyakorlatok, önálló kompozíciók készítése

- 📖 Díszlet – Jelmez, Magyar scenográfia 1995 – 2005, szerk.: Gáspár Zsuzsa, Szala Boglárka, Szikói Gábor, Göncöl Kiadó, 2005.
- 📖 Focillon, Henri: A formák élete. - A nyugati művészet. Corvina, Budapest, 1982.
- 📖 Guzsik Tamás: Szakrális építészeti terek funkcióelemzése. I-III. köt. BME. Budapest, 1988.
- 📖 Itten, Johannes: A színek művészete. Corvina, Budapest, 2002.
- 📖 Kós Lajos: A bábszínház technikája. Scenika I – V. Népművelődési Propaganda Iroda.
- 📖 Moholy-Nagy László: Az anyagtól az építészig. Corvina, Budapest, 1972.
- 📖 Moholy-Nagy László: Festészet / Fényképészet / Film. Corvina, Budapest, 1978.
- 📖 Panofsky, Erwin: A jelentés a vizuális művészetekben. Corvina, Budapest, 1984.
- 📖 Szentkirályi Zoltán - Déthsy Mihály: Az építészet rövid története I-II. Műszaki Kiadó
- 📖 Színháztörténeti képekönyv, szerk.: BelitskaScholtz Hedvig, Rajnai Edit, Somorjai Olga, Osiris, 2005.

- 📖 Verebélyi Kincső: Korok és stílusok a magyar népművészetben. Osiris Kiadó, Budapest, 2002.
- 📖 Wölfflin, Heinrich: Művészettörténeti alapfogalmak. A stílus fejlődésének problémája az újkori művészetben. Corvina, Budapest, 1969.
- 📖 www.artlimes.hu

MŰFAJOK KEVEREDÉSE A BÁBJÁTÉKBAN (ZENE, TÁNC, FILM, KÉPZŐMŰVÉSZET)

Kombinálható technikák

Több típusú báb, vegyes technikát használó előadás

Bábszínpadon az is előfordulhat, hogy ugyanaz a szereplő jelenetenként más-más technikájú bábként jelenik meg a színen

A bábtechnikák kombinálhatósága

Műfajok keveredése a színpadon

Képzőművészet, mint a bábjáték alapozó műfaja

Zene és bábjáték

Mozgás, tánc és bábjáték

Az opera és a bábjáték

Film és bábjáték

Televíziós gyermek bábfilmek

A kortárs bábszínház technikai gazdagsága

Táncszínházi előadások és a bábjáték: Gergye Krisztián: Kokoschka babája, Frenák Pál: Milán

Zenés színház és a bábjáték: Budapest Bábszínház és a Nemzeti Filharmonikusok: Diótörő, Nemzeti Színház: Holdbeli csónakos

Próza színház és bábjáték: Radnóti Színház: A párnaember

- 📖 A kép a médiaművészet korában, L' Harmattan, Budapest, 2006.
- 📖 A performance-művészet, Szerk.: Szőke Annamária, Budapest, 2001.
- 📖 Appia, Adolphe: A zene és a rendezés. I. köt. Bp., Színháztudományi Intézet – NPI, 1968.
- 📖 Arnheim, Rudolf: A vizuális élmény. Az alkotó látás pszichológiája. Gondolat Budapest, 1979.
- 📖 Barba, Eugenio: Papírkenu. Bevezetés a színházi antropológiába, Kijárat Kiadó, Budapest, 2001.
- 📖 Bencsik Orsolya: Megszólal a – „megismerhetetlen”. Bábok és babák, mint a lélek szócsovei, <http://apertura.hu/2012/nyar/bencsik-megszolal-a-megismerhetetlen-babok-es-babak-mint-a-lelek-szocsovei>
- 📖 Grotowski, Jerzy: Színház és rituálé, Kalligram Pozsony – Budapest, 1999.
- 📖 Hans Belting: Kép-antropológia – Képtudományi vázlatok, Kijárat, Budapest 2003.
- 📖 Kép, fenomén, valóság, szerk.: Bacsó Béla, Kijárat, Budapest, 1997.
- 📖 Miklós Pál: A Zen és a művészet, Magvető Kiadó, Budapest, 1978.
- 📖 Nigel Spivey: Világteremtő művészet, Gabo, Budapest, 2006.
- 📖 Schechner, Richard: A performance. Esszék a színházi előadás elméletéről. Budapest, 1989.
- 📖 Filmrészletek:
  - Spike Jonze: John Malkovich menet
  - Kitano Takeshi: Bábok (Dolls, 2002)
  - Jan Švankmajer: Ottóka (Otesanek, 2000)
  - Jan Švankmajer: Valami Aliz (Něco z Alenky, 1987)
  - Jan Švankmajer: Faust-lecke (Lekce Faust, 1994)
  - Patrick Smith: Puppet (2006)
  - Paul Berry: A Homokember (The Sandman, 1992)
  - Stuart Gordon: Dolls (előzetes)

MŰVÉSZETTERÁPIA ALAPKÉRDÉSEI

Bevezetés a művésztélektanba (a művésztélektan tárgya, módszerei)

A művészet különböző szakmaiságú alkalmazása a segítségben

A művészet és a terápia általános kérdései (A művészet, mint eszköz a pszichológiában; A művészet mint közvetítő eszköz)

A Művészetterápia az oktatásban – terápia és pedagógia

Művészetpedagógiai és művészetterápiás modellek (művészettel nevelés, művészeti nevelés, művészetterápia)

Kreatív művészetterápia

- 📖 Arnheim, R.: A vizuális élmény. Az alkotó látás pszichológiája. Gondolat Kiadó, Budapest, 1979.
- 📖 Antalfai Mária: Alkotás és kibontakozás. A katarzisz Komplex Művészetterápia elmélete és gyakorlata. Lélekben Otthon Közhasznú Alapítvány, 2016.
- 📖 Federspiel, K., Kargen, I.L. (1998): A lélek egészségkönyve. Kossuth Kiadó, Budapest.
- 📖 Kárpáti Andrea: Vizuális képességek fejlődése. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995.
- 📖 Kelemen L., Mező K., Mező F., Szilágyi B. (2015): A korai fejlesztés szemlélete és hazai gyakorlata. In Szilágyi B., Mező K., Mező F. (szerk.): Az együttnevelés útjai. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó.
- 📖 Kende B. Hanna: Gyermekpszichodráma. Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
- 📖 Kiss Virág: A művészet mint nevelés, a nevelés mint művészet. - http://www.parlando.hu/2017/2017-3/Tanitas-Kiss_Virag.pdf
- 📖 Kiss Virág: Művészetalapú módszerek típusai és gyógypedagógiai vonatkozásai. Fejlesztő Pedagógia, Starkiss Kft. 2017. 1-2.
- 📖 Mező F. (2015): Különleges bánásmódot igénylő tehetségesek személyiségének fejlesztése. Tehetség XXIII. évfolyam, 2015/1.
- 📖 Mező F., Szilágyi B., Mező K., Kelemen L.: Képességek fejleszthetősége a tanulásban akadályozottság aspektusából. In Szilágyi Barnabás, Mező Katalin, Mező Ferenc (szerk.): Az együttnevelés útjai. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó. 2015.
- 📖 Sándor Éva: „Szabadjáték védelem alatt”. Képzőművészeti pedagógiai terápia. In: Szabó Ákosné (szerk.): Tanulmányok a tanulásban akadályozottak pedagógiája és határtudományai köréből. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest, 2008.
- 📖 Sándor Éva: Fejlesztés művészettel. ELTE BGGYFK, Budapest, 2006.
- 📖 Trencsényi László: Művészetpedagógia. Okker Kiadó, 2000.
- 📖 Vekerdy Tamás: Jól szeretni. Tudod-e, hogy milyen a gyereked? Kulcslyuk Kiadó, 2013.

BÁBTERÁPIA ALAPISMERETEI

A játék és az alkotás lélektana

A bábjáték lélektana

A bábjáték a gyermek megfigyelése, nevelése és a terápia szolgálatában

A bábjáték, mint diagnosztikai és terápiás módszer

A bábjáték helye a játék- és csoportterápiában

A bábjáték alkalmazási lehetőségei a gyógyításban, komplexitásának terápiás sajátosságai

Klinikai bábusorozat diagnosztikai és terápiás munkákban (Polcz Alaine)

Átmeneti tárgyak és átmeneti jelenségek (D.W.Winnicott)

Tárgykapcsolat és tárgyhasználat azonosulások révén (D.W.Winnicott)

Pszichodramatikus gyermekterápia bábokkal

- 📖 D.W. Winnicott: Játás és valóság. Animula Egyesület, Budapest, 1971.
- 📖 Demeter Lázár K.: Játópart: drámajátékok és kreativitás a fejlesztőpedagógiában. Gebook Kiadó, Szentendre, 2008.
- 📖 Federspiel, K., Kargen, I.L.: A lélek egészségkönyve. Kossuth Kiadó, Budapest, 1998.
- 📖 Horváthné Fülep, É. (szerk.): Báb, játék, bábjáték – szöveggyűjtemény a korszerű pedagógiai bábjáték és a művészi bábjáték köréből. Didakt Kiadó, Debrecen, 2003.
- 📖 Joseph J. M.: Belső zenéd dallama. Zeneterápia és a pszichodráma. L'Harmattan Kiadó. 2007.

- 📖 Kovács F.: Tehetséggondozás, személyiségfejlesztés a művészetek eszközeivel. In: Pappné Gyulai K., Pakurár Miklósné (szerk.): A debreceni példa. Géniusz Könyvek, MATEHETSZ, 2011.
- 📖 Mező F., Kiss Papp Cs., Subicz I.: Képzőművész tehetségek gondozása. Géniusz Könyvek, Budapest, 2011.
- 📖 Polcz Alaine: Bábjáték és pszichológia; Budapest, Népművelési Intézet, 1977.
- 📖 Zaletnyik, Z., Repiszky, T. (szerk.): A gyógyító mozgás művésze - Madzsar Alice emlékének, Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió. 2012.

BÁBJÁTÉK A DRAMATIKUS NÉPSZOKÁSOKBAN

Bábjáték és jelentéstartalmai

Bábjáték: művészi – vásári – népi – alkalmazott

A báb ontológiája

A bábjáték helye a néprajz rendszerében, a szellemi folklór összetevői

Népszokások, az emberélet fordulói és évköri ritmusuk (a születés és kisgyermekkor, a házasságkötés, temetkezési szokások, jelen napok és ünnepi szokások)

Dramatikus népszokások, népi színjátékok

A rítus fogalma. Elvlasztó, átmeneti, befogadó rítusok. A rituális szimbólumok. A rituálék formai jellemzői. Rítusokban jelenlévő bábjáték, ezek funkciója és jelentése.

A népi bábjáték drámai hagyományai, a bábtárgyak és a szellemi jelenségek kapcsolatrendszere

A népi bábjáték alkalom szerinti csoportosítása (betlehemes bábtáncoltatás, farsangi alakoskodás, szalmabáb, kiszebáb, passiójáték, pünkösdi királyválasztás, aratóbáb, szüreti alakoskodás, bacchusbáb)

A népi bábjáték funkciója szerinti csoportosítása

A dramatikus folyamat jellegzetes elemei, a dramatikus játék általános jellemzői

Bábszínházlátogatás – Interaktív foglalkozások megtekintése – Vojtina Bábszínház

IRODALOM:

- 📖 Balassa – Ortutay: Magyar néprajz, Corvina Kiadó, Budapest, 1979.
- 📖 Bálint Sándor: Karácsony, húsvét, pünkösöd Apostoli Szentszék Könyvkiadó, Bp. 1989.
- 📖 Bálint Sándor: Ünnepi kalendárium I-II, Apostoli Szentszék Könyvkiadó Budapest, 1989.
- 📖 Bihari gyermekmondókák, Szerk.: Faragó József, Fábián Imre Kriterion, Bukarest, 1982.
- 📖 Dömötör Tekla: Naptári ünnepek – népi színjátszás, Akadémiai Kiadó, Budapest 1964.
- 📖 Folklór és irodalom, Szerk.: Szemerényi Ágnes, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2005.
- 📖 Folklór és vizuális kultúra, Szerk.: Szemerényi Ágnes, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2007.
- 📖 Kelet-magyarországi népszokások a téli ünnepkörből, Szerk.: Makoldi Sándorné és Makoldi Sándor, Debrecen, 1992.
- 📖 Kerényi György: Magyar énekes népszokások Budapest, 1982
- 📖 Kiss Áron: Magyar gyermekjáték-gyűjtemény, Holnap Kiadó, Budapest, 2000.
- 📖 Lázár Katalin: Népi játékok. Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó, 1997.
- 📖 Magyar néprajz V., VI., VII. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990.
- 📖 Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok Budapest, 1953.
- 📖 Magyar Népzene Tára II. Jeles napok Budapest, 1953.
- 📖 Megy a gyűrű vándorútra I-II., Gyermekjátékok és mondókák, Gondolat, 1982.
- 📖 Molnár V. József: Kalendárium, Örökség Könyvműhely, 1998.
- 📖 Szacsuvay Éva: Bábtáncoltató betlehemezés Magyarországon és Közép-Kelet Európában. Néprajzi tanulmányok, 1997.
- 📖 Székely György: Bábuk és árnyak, A bábművészet története, Budapest, 1972.
- 📖 Tátrai Zsuzsanna – Karácsony Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások. Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó, 1997.
- 📖 Tömöry Márta: Mikor a bábok még istenek voltak, Kráter Műhely, Pomáz, 2012.
- 📖 Ujváry Zoltán: Farsang, Néprajz egyetemi hallgatóknak, Debrecen, 1990.
- 📖 Ujváry Zoltán: Játék és maszk I-IV., Debrecen, 1983.
- 📖 Vasas Samu: Népi jelvilág Kalotaszegen, Kráter Műhely Egyesület, Bp. 1994.

A DRÁMA- ÉS A SZÍNHÁZPEDAGÓGIA ALAPISMERETEI

Mi a színházi nevelés? Az ide sorolható tevékenységek részletes taglalása; hangsúlyosan: nézőaktivizáló módszerek, beavató színház, dramatikus játszótér, több tanáros („komplex”) dráma, TIE-program

Alkalmazott színházi formák az oktatás, nevelés folyamatában

A tanítási dráma (DIE) és a színházi nevelés (TIE) azonosságai és különbségei

Színházi eszközök alkalmazása a drámában és a TIE-ban. A csoportbontásos tanulásszervezés eltérő lehetőségei. Foglalkozásszerkezetek a hazai gyakorlatban: a színházi nevelés hazai húsz évének eredményei (a mit és hogyan kérdésköre a magyar gyakorlat tükrében)

A színházi nevelés módszereinek speciális alkalmazásai: színházpedagógiai programok (különbségek és azonosságok)

Foglalkozásszerkezetek és a tanulási lehetőségek összefüggései

Óvodai programok és a színházi projektek koherenciájának lehetőségei

- 📖 Baji-Gál Ferencné – Elek Éva – Nagyné Tóth Tünde: Drámapedagógia alkalmazása. Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen, 2006.
- 📖 Bethlenfalvy Ádám: Alkalmazott színház. A drámapedagógia és színházi nevelés különböző formáinak bemutatása. In: Bodnár Gábor és Szentgyörgyi Rudolf (szerk.): Szakpedagógiai körkép. Művészetpedagógiai tanulmányok, Budapest: ELTE, 2015.
- 📖 Ciboly Ádám – Bethlenfalvy Ádám: Színházi nevelési programok kézikönyve. Magyarország 2013. L'Harmattan, 2013.
- 📖 Ciboly Ádám (szerk.): Színházi nevelés és színházpedagógiai kézikönyv. InSite Dráma, 2017.
- 📖 Gabnai Katalin: Drámajátékok - Bevezetés a drámapedagógiába. Helikon Kiadó, Budapest, 2001.
- 📖 Gombos Péter (szerk.): Kaposvár, jelen – A színházi nevelés megjelenése egy város életében. Kaposvári Egyetem Pedagógia Kar, Kaposvár, 2018.
- 📖 Megélve érteni. Színház – dráma – kommunikáció. Jókai Mór Műv. Központ, Pápa, 2011.
- 📖 Novák Géza Máté – Szári Laura – Katona Vanda: Defekt? Színház és dráma a fogyatékoságügyért. Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft. 2014.
- 📖 Novák Géza Máté: Alkalmazott színház Magyarországon. In: Ciboly Ádám (szerk.): Színházi nevelési és színházpedagógiai kézikönyv. Budapest, InSite Drama, 2017.
- 📖 URL: http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_4.pdf.

A DRÁMA MÓDSZERTANI ALAPJAI

A pedagógus és a szerepjáték. Tanári szereptípusok

A tanár nyelvisége, ezen belül a kérdéstechnika, a résztvevők válaszainak és kérdéseinek kezelése

A résztvevők szerepkörei; a szerepbe-segítés, a bevonódás

Szituációs játékok irányítása a drámatanár eszköztárával

Munkaformák/drámamódok áttekintése. Konvenciók áttekintése. Drámamodellek. Színházi nevelési programok szerkezete

Életkor és struktúra. Téma és feldolgozási mód. Színházi nevelési program tervezésében és megvalósításában (színészi tevékenység, foglalkozásvezetés és csoportmunka vezetése) való közreműködés. Színházi nevelési programok tervezése munkacsoportokban. A munkacsoportok által megtervezett színházi nevelési program irányítása. A látott színházi nevelési programok elemzése

A drámajátékok helye az óvodai helyi tantervek rendszerében, a dráma eszköztára a kisgyermekkorban

- 📖 Barna Gábor – Gyöngyössy Orsolya (szerk.): Rítus és ünnep. Néprajz és Kulturális Antropológiai Tanszék, Szeged, 2010.
- 📖 Bolton G.: A tanítási dráma elmélete. Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest, 1994.
- 📖 Drámapedagógiai Magazin – folyóirat 1991-2018.
- 📖 Eck Júlia, Kaposi József, Trencsényi László (szerk.): Dráma – Pedagógia – Színház – Nevelés. Szöveggyűjtemény középfeladónak. Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2016.
- 📖 Gabnai Katalin: Drámajátékok - Bevezetés a drámapedagógiába. Helikon Kiadó, Budapest, 2001.
- 📖 Gabnai Katalin: Színház könyv. Helikon, Budapest, 2012.
- 📖 Gyevy Bíró Eszter – Juhász Dóra (szerk.): Kortárs. Beavatás. A Trafó Kortárs Művészetek Háza oktatási programja. Trafó Kortárs Műv. Háza, 2015.

- 📖 Horváth Kata – Oblath Máton: A performatív módszer. Káva – Anblokk – Parforum, Budapest, 2015.
- 📖 Kaposi László (szerk.): Drámafoglalkozások. Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest, 2013.
- 📖 Kaposi László (szerk.): Drámapedagógiai olvasókönyv. javított kiadás, Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest, 2013.
- 📖 Kaposi László (szerk.): Játékkönyv, javított, bővített kiadás. Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest, 2013.
- 📖 Kaposi László (szerk.): Színház és dráma a tanításban, szöveggyűjtemény, Kerekasztal Színházi Nevelési Központ – Magyar Drámapedagógiai Társaság – Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest, 1995.
- 📖 Kaposi László (szerk.): Tanítási dráma, segédlet a pedagógusképzés hallgatói számára, Educatio, Budapest, 2008.
- 📖 Neelands, J.: Dráma a tanulás szolgálatában. Marczibányi Téri Művelődési Központ, Budapest, 1994.
- 📖 Színház és pedagógia. Elméleti és módszertani füzetek. 1. Kontsruktív dráma. Szerk.: Deme János. Káva Kulturális Műhely, 2009.
- 📖 Színház és pedagógia. Elméleti és módszertani füzetek. 2. Társadalmi performansz. Szerk.: Horváth Kata, Deme János. Káva Kulturális Műhely, 2009.
- 📖 Színház és pedagógia. Elméleti és módszertani füzetek. 3. Drámapedagógiai esettanulmányok I. Szerk.: Deme János. Káva Kulturális Műhely, 2009.
- 📖 Színház és pedagógia. Ha a néző is résztvevővé válna. Kísérletek a színház és a közönség viszonyának újragondolására. Szerk.: Deme László és Sz. Deme László, L'Harmattan, 2010. Hajdúböszörmény, 2019. augusztus 15.